

OCTUBRE-NOVEMBRE 2009

La Torca

Membres del consell de redacció de la revista *Modilianum*
en l'acte d'homenatge a Manel Alsina el dia 29 d'agost (foto de C. Illa)

**No és el mateix
una obra gran
que una gran obra.**

**Ser diferents
no és una casualitat.**

No és casualitat que Caixa Manresa sigui diferent. Tenim una manera de fer, perquè tenim clara la nostra raó de ser. Per això, som una de les caixes catalanes que més percentatge de resultats dedica a l'Obra Social*, duent a terme grans projectes com Món Sant Benet o la Fundació Alicia, i donant ajuts socials a més de 1.000 entitats.

**Perquè sabem que ser gran
no és una qüestió de mida,
sinó de fer grans obres.**

* El 26,8% dels beneficis obtinguts el 2008 s'ha destinat a l'Obra Social el 2009.

caixaManresa

PERQUÈ SER GRAN NO ÉS UNA QÜESTIÓ DE MIDA.

www.caixaManresa.com

Index

Editorial	3
Pluviomètrica	5
Vida municipal	6
Tribuna del lector	7
El Moianès fa cent anys segons «El Pía de Bages»	
Octubre-novembre de 1909	8
El maquis	9
Vinte aniversari de «Modilianum» i homenatge a Manel Alsina	10
Homenatge a la senyera a la costa del Grony	14
Diada Nacional i Festa Barroca	18
L'Espià	20
El Patronat de l'Arbre Fruiter	21
Ramon Forcada, mecànic de motos de competido	24
Les esglésies	30
Biblioteca de Moia	31
Obres a «L'Arc de Sant Martí»	32
«Calders, segle XX»	33
Publicacions	35
Pàgines de l'Institut	38
Àvia centenaria	40
Campanades	41
Notícies de l'Estany	42
Comlat familiar a Antoni Mas i Bruch	37
Notician	

DIPÒSIT LEGAL B-4501-1983

MOIA

OCTUBRE-NOVEMBRE 2009
Any 63 Núm. 699-700

Redacció: Joies, 11, tel 93 820 81 36

Impressió: Winihard Gràfics, Moia

Fotografies: A. Clotet, S. Renom, J. Soler, Arxiu Alsina i particulars

LA TOSCA es membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

LA TOSCA a INTERNET:

<http://www.latosca.org>

latosca@latosca.org

HOMENATGE A MANEL ALSINA

Amb motiu del vintè aniversari de la segona època de la revista Modilianum es va muntar l'exposició titulada «Modilianum, 20 anys d'història: una mirada gràfica, la col·lecció de Manel Alsina». Donant-se la feliç coincidència que Manel Alsina i Roqueta és l'actual president de l'Agrupado Cultural La Tosca, ens plau de reproduir, com a editorial del present número del nostre butlletí, les paraules pronunciades per Jaume Clara i Arisa, president de l'associació Modilianum i director de la revista homònima, en la inauguració de l'exposició esmentada.

Durant vint anys, la tasca realitzada per l'Associació Cultural Modilianum ha estat facilitada per una teina prèvia realitzada per Manel Alsina i Roqueta. Sense la seva teina prèvia potser hauriem pogut dur a terme els mateixos treballs, però és evident que ens hauria suposat molta més teina i molts més esforços que els que hem hagut de fer. Per això, en el vintè aniversari de *Modilianum* volem retre un reconeixement públic a la tasca de Manel Alsina com a creador d'una impressionant col·lecció fotogràfica sobre la vila de Moia, que a hores d'ara ja compta amb més de 6.500 positius.

La tasca col·leccionista de Manel Alsina es va donar a conèixer a nivell popular per la Festa Major de l'any 1986, quan presenta, en una exposició a la Casa de Cultura de la Caixa, una àmplia selecció de l'aleshores ja important col·lecció fotogràfica. Manel Alsina havia començat a recollir fotografies molts anys abans. Però no seria fins a mitjans de la dècada de 1970 que Taficio puntual es convertiria en una tasca ben organitzada i planificada, que s'aniria incrementant a mesura que les circumstàncies laborals li permetessin dedicar-li més hores.

L'afició del Manel Higa, a més, amb el seu interès pel món cultural, realitzat al llarg dels anys en diverses entitats, però en especial a través de l'Agrupació Cultural La Tosca, on començà a col·laborar durant els anys seixanta i de la qual ha estat secretari entre 1990 i el 2006, data a partir de la qual n'ostenta la presidència. També és membre del consell de redacció de la segona època de *Modilianum* des del moment de la seva creació.

La tasca de Manel Alsina relacionada amb la seva col·lecció fotogràfica ha seguit dues línies diferents però complementàries:

—En primer lloc, la creació d'una col·lecció d'imatges de caràcter històric sobre la vila i el terme de Moia, els seus costums i les seves tradicions, els esdeveniments polítics, socials, culturals i esportius, etc. Tot allò que, des del seu punt de vista, va més enllà de l'àmbit estrictament personal. En la recerca d'imatges de caràcter històric ha comptat amb la col·laboració d'un gran nombre de famílies moianeses que li han deixat consultar i reproduir les fotografies guardades a casa seva. En aquest sentit, la col·lecció de Manel Alsina també es pot considerar com l'obra de tot un poble.

—Una altra part molt important de les imatges, el Manel les ha aconseguit a partir de la consulta dels arxius dels fotògrafs moianesos, en especial dels de la nissaga Renom, activa des de l'any 1919. Alsina ha contribuït a donar relleu i reconeixement a uns fons de gran valor per a la història de Moia. Un veritable patrimoni cultural i documental, fins aleshores infrautilitzat, del qual el Manel s'ha convertit en un gran coneixedor. Fruit indirecte d'aquest procés és el desitjable propòsit de digitalització del fons Renom, actualment en estudi, que esperem que pugui tirar endavant per tal de garantir-ne la preservació i assignar-ne la consulta i l'ús per a la recerca.

Amb les fotografies dels Renom, així com també amb les de Josep Galles, Josep Vilanova o, més recentment, amb les de Jordi Soler, Manel Alsina ha format una estructura bàsica de la seva col·lecció fotogràfica, a la qual s'han incorporat altres imatges procedents de postals i les abans esmentades de moianesos i moianeses afeccionats a la fotografia.

Però la tasca de Manel Alsina no ha estat solament aquesta. Al seu costat i encara que a vegades de manera menys reconeguda, ha realitzat una veritable teina de cronista fotogràfic de la vila. El Manel no es considera fotogràf, però amb la seva càmera fotogràfica ha documentat des del creixement urbanístic dels darrers anys fins a la Cobertura de nous establiments comercials, passant per tots els actes realitzats al poble durant el curs de l'any: testes, festivals, concerts, exposicions, inauguracions... Tot ha passat per l'objectiu de Manel Alsina i ha entrat a formar part de la col·lecció de fotografies històriques, incrementant el seu valor a mesura que passen els anys.

Tant en la creació de la col·lecció de fotografies històriques com en la de cronista fotogràfic de la vila, allò que ha fet Manel Alsina ha anat més enllà de l'afició d'un col·leccionista. L'obra del Manel ha estat en molts casos substitutiva de la que pertoca fer a l'administració pública local. La creació d'un veritable arxiu fotogràfic, amb la incorporació dels fons històrics dels fotògrafs moianesos i una política de creixement constant d'aquests fons, és un objectiu que la vila de Moia té encara pendent. La col·lecció fotogràfica de Manel Alsina és una bona base per a encarar aquest objectiu.

L'enhorabona, doncs, a Manel Alsina i que per molts anys pugui continuar la seva utilíssima tasca.

ESTACIÓ PLUVIOMÈTRICA DE L'ESCOLA PIA DE MOIÀ

LATITUD 41°48'53" N - LONGITUD 2°5'44" E - ALTITUD 741 m

Agost del 2009

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	MÀX.	MIN.	MIT.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	PARCIAL	TOTAL
De l'1 al 10	30,7	14,5	21,8	4	3	3	SW	38,4	
De l'11 al 20	33,7	16,4	24,9	8	-	2	SW	2,2	
Del 21 al 31	31,1	15,8	23,8	6	2	3	SW	6,6	47,2

Setembre del 2009

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	MÀX.	MIN.	MIT.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	PARCIAL	TOTAL
De l'1 al 10	26,9	12,3	20,4	7	1	2	SW	-	
De l'11 al 20	24,5	8,8	14,3	2	4	4	W	40,1	
Del 21 al 30	26,1	10,2	18,4	4	-	6	S	0,4	40,5

Carles Illa i Casanova té establerts els següents serveis d'informació meteorològica per internet:

MeteoMoia: <<http://www.elmoianes.net/meteoMoia.htm>>

Visió del temps en directe: <http://www.elmoianes.net/meteoMoia_WebCam.htm>

Fotografia actualitzada sobre el temps: <http://www.elmoianes.net/meteoMoia_WebCam_Foto.htm>

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

VIDA MUNICIPAL

Pie del dia 9-9-2009

El pie municipal extraordinari del dia 9 de setembre del 2009 ténia com a ordre del dia prendre coneixement del decret de l'alcaldia de 4 de setembre del 2009 respecte a la modificació del cartipàs d'organització i funcionament de la corporació municipal:

1) Canvis en la composició de les comissions informatives. En la de Territori, Llufs Gómez Bori és substituït per Josep Viladrich Homs. En la d'Economia i Règim Interior (abans, Hisenda i Règim Interior), Llufs Gómez Bori i M. Àngels Morera Barniol. En la d'Atenció a les Persones, Caries Padrós Valldeoriola és substituït per Joan Soler Padrisa.

2) Nomenament de representants de la corporació en òrgans col·legiats que siguin de competència del pie. En el Patronat de l'Arbre Fruïter, Caries Padrós és substituït per Josep Viladrich. En l'Hospital-Residència, Àngel Cabeza Gené és substituït per Josep A. Martínez Gôngora. En l'ADF Els Cingles, Josep Roca Iglesias és substituït per Josep Viladrich. En el Consell Local d'Esports, Joan Soler Padrisa. En el Consorci de Gestió de Residus del Bages, Caries Padrós és substituït per Josep Viladrich. En Aiguës de Moià S.A., Caries Padrós és substituït per Josep Viladrich, i s'hi incorpora Llufs Gómez Bori. En Moià-Futur, S.A., Àngel Cabeza és substituït per Llufs Gómez.

3) Nomenament de tinent d'alcalde, membres de la Junta de Govern i altres òrgans municipals. Com a segon tinent d'alcalde, Àngel Cabeza és substituït per Lluís Gómez. Junta de Govern Local: Josep Montras Rovira, Josep A. Martíñez, M. Àngels Morera, Iolanda Burdó Vallès,

Lluís Gómez Bori. Comissió Especial de Comptes: Àngel Cabeza és substituït per M. Àngels Morera. Dipositari-tresorer: M. Àngels Morera, tresorera accidental, és substituïda per Lluís Gómez.

4) Delegacions genèriques o específiques en les àrees o assumptes municipals. Promoció Econòmica, Cultura i Patrimoni, Sanitat i Consum: M. Àngels Morera. Economia i Règim Interior: Lluís Gómez. Seguretat Ciutadana: Lluís Gómez. Esports, Segon de Participació Ciutadana: Joan Soler. Medi Ambient i Via Pública: Josep Viladrich. Segon d'Obres: Josep Viladrich.

Un altre punt de l'ordre del dia era la modificació de la dedicació i de les retribucions de diversos regidors o regidores. Així, M. Àngels Morera, Iolanda Burdo i Josep Viladrich tindran dedicació de mitja jornada i contràete laboral amb una retribució bruta de 886,94 euros, al mes i 14 pagues. Joan Soler percebrà una gratificació de 300 euros al mes bruts (14 pagues).

Un tercer punt de l'ordre del dia era la imposició i ordenació de quotes urbanístiques per a les obres dels carrers de Mn. Lluís Daví, la Tosca, Agricultura i Feliu Comadran, amb un pressupost d'execució material de 823.583,09 euros. S'adjudica el contràete a l'empresa UTE Constructores de Moià, per haver obtingut la major puntuació i per un import de 785.000 euros (IVA inclòs).

Un quart punt de l'ordre del dia era l'aprovació dels preus pel servei de menjador escolar durant el curs 2009-2010, que queden així: CEIP, 6'13 (menú fix), 6'20 (menú esporàdic), 5 (mestres); Escola Bressol Garrofins, 4'33 (menú fix), 4'45 (menú esporàdic); IES Moianès, 6'20 (menú).

Pie del 24-9-2009

El pie municipal ordinari del dia 24 de setembre del 2009 tenia com a ordre del dia els següents punts:

1) Acceptar la concessió del préstec de la Diputació de Barcelona (anualitat 2008), per import de 150.000 euros al 0% d'interès i amortització a 10 anys, amb 1 de carència, pel finançament de les obres a l'edifici de Cai Cristo.

2) Acceptar la concessió del préstec de la Diputació (anualitat 2009), per

import de 150.000 euros al 0% d'interès i amortització a 10 anys i 1 de carencia, pel finançament de les obres d'urbanització de la ronda de les liles.

3) Acceptar la concessió del préstec de la Diputació, per import de 299.000 euros, i una subvenció per import de 41.997'24 euros, condicionat al seu acord de data 15-10-2009.

4) Moció de suport a les consultes populars municipals per a la independència. S'aprova per majoria absoluta.

T R I B U N A D E L L E C T O R

Agraïment

Des del meu sentir, cree que just i cívic, escric aquestes paraules d'agraïment a tots els qui han fet de les Coves del Toll un reclam digne de visitar. Tota una serie de persones, des de fa anys i des del museu, varen posar els fonaments de recerca d'aquesta nostra riquesa natural i prehistòrica. Seria innoble oblidar tantes il·lusions posades, tantes hores passades, tantes petjades ara anònimes.

No cal esmentar noms: la gent tenim memoria. Pero no pue deixar de dir que el civisme i l'educació han de ser el gest unànime d'un poble que gaudeix de profundes arrels culturals. En aquest sentit, potser seria bo que, a mes dels professionals en la materia i els seus treballadors, en les entitats historiquies hi hagués un consell consultiu format per gent del poble.

Sigui com sigui, gracies a tots els presents i absents que han fet possible la magnífica realitat de les Coves del Toll.

Clara Sola Bujons

Reflexions sobre un llibre d'història moianesa

Rellegint LA TOSCA del maig passât, repasso de nou de la primera pàgina a la darrera, perquè m'interessa tât el que es refereix al meu poble i, com és natural,

m'alegrâ molt d'assabentar-me que ja tenim un nou llibre, *Moia. Una història per conèixer*, un mes del fecund treball del nostre convilatà Jaume Clara.

Els articles que comenten aquest nou llibre m'han semblât molt complets. Son uns comentaris que fan que els moianesos valorem encara mes les nostres arrels. Diuen que tenim un poble amb història, que és rie per la seva propia naturalesa i per la seva fortalesa en èpoques de grans dificultats, dificultats que ha sabut sobrepassar positivament. En llegir-lo t'adones que «Moia és molt Moia».

S'entén perfectament que els temps han variât notablement i que els moments actuals son difícils i complicats, i que costa de veure-hi la solució. Però això ens ha de fer forts i pensar que, si bé no podem adormir-nos en els nostres llorers, no podem deixar en l'oblit tot el nostre passât, en el quai tampoc no mancaren problemes.

Aprofito l'ocasió per a dir que com mes coneixement del nostre poble tinguem, mes uns i altres arribarem a entendre'l i a estimar-lo, recuperant aixi aquell gran capital huma que és base i fonament perquè tot funcioni millor. Almenys aixi ho penso.

Josefina Fàbregas

E L M O I A N E S F A C E N T A N Y S

S E G O N S « E L P L A D E B A G E S »

O C T U B R E - N O V E M B R E D E 1 9 0 9

5 d'octubre de 1909

Deis últims successos. - Han sigut posats en llibertat provisional un detingut de Manrèsa y altre de Moya, ab motiu deis vandals fets de juliol darrer.

4 de novembre de 1909

Avuy ha estat en nòstra ciutat l'eminent tenor moyanès En Francisco Viñas.

Ha saludat a alguns amies y visitat els magatzems de la Casa Jorba aont li han ofert l'Album de visites en el que hi ha posat el següent autògrafi

«Francisco Viñas.

Per recòrd de Testada a Manrèsa y a casa els senyors Jorba el dia 4 de Novembre de 1909.»

El senyor Viñas en el tren de les quatre tía sortit cap a Barcelona.

8 de novembre de 1909

Ha sigut nombrat vicari de Castelltersòl el Rnt. don Martí Potellas, passant a Vich ab el metèx carree el Rnt. don Silvestre Prat.

[...]

16 de novembre de 1909

El tenor Viñas

L'eminent artista, el benemèrit cántala En Francisco Viñas, de Moya, acaba d'obtenir altre triomf artístic a Madrit, aont actualment se trova.

Vègin lo que diu del nòstre estimat amie un periòdic de la Cort:

«L'insigne y popular tenor Viñas va cantar en el palau de la Infanta Isabel, en el concert donat en honor del Rey de Portugal.

»Trovantse a Madrit de pas cap a Barcelona, aont cantarà *Tristan é Isolda*, y cap a Nápoli en qual teatre de Sant Carles cantarà tot l'hivèr, el vegeren casualment Ses Magestats y el convidaren a que prengué part en dita festa.

»En efecte, el tenor Viñas, acceptant l'invitació, va cantar *Stornello; La partida*, de Alvarez; *Mi niña*, de Guetary, y 'l racontó de *Lohengrin* en castella.

»No hèm de dir que l'ilustre artista va ésser objecte de molts elògis de les persones reials y de tots els qui tingueren la sort de escoltar sa vèu y apreciar una vegada més el seu poderós art.»

19 de novembre de 1909

Comuniquen de Moya que 'ls PP. Escolapis preparen solemnes testes en honor de Sant Josèp de Calasanz, ab motiu d'havèr ncedit el Papa Pio X a les Escoles Pies el puguèr honrar a son Fundador ab una festa especial durant el curs escolar, dedicada especialment als nòys, pux la festa oficial cau en plènes vacances.

El programa de testes compren dugues parts, la religiosa y la profana.

Demà dia 20, a les cinc de la tarde fòcs artificiais y estrèno del majestuós Himne a Sant Josèp de Calasanz que canten a Roma, en l'oratória de l'Aparició els nòys de les Escoles dominicals.

El diumenge missa de Comunió ab plática que farà el Rnt. Pare Ramon Roger. Durant la missa es cantaràn lletrètes, alguna del P. Nonell.

A les nou ofici ab orquesta y vestició de Novicis, essent encarregat de la plática de vestició el Rnt. P. Pere Vilar, Rector de les Escoles Pies d'Igualada.

A la fundó de la tarde predicará el P. Rafél Otero, Rector del Colegi, y s'imposará les medallas ais nóus aspirants de la Congregació calasancia.

A les sét, la mentada Congregació obsequiará ab una *castanyada* ais nóys de les Escoles dominicals (1).

Transcripció i notes:
Jaume CLARA I ARISA

(1) A mes, en la festa de Sant Josep de Calassang de 1909, i malgrat que el programa oficial no ho esmentés, és la primera vegada que hi ha documentada l'encesa d'una foguera (vegeu Josep M. FONTCUBERTA I ARMADANS, «Fogueres i dimonis: la celebrado del Patrocini de Sant Josep de Calassang al Col·legi de l'Escola Pia de Moia», *Modilianum*, núm. 28 (2003), pp. 57-68).

E L M A Q U I S

e trobat, repassant LA TOSCA d'anys enrere, la recomanació que, si hom tenia records antics, seria bo d'escriure'ls perquè no restessin per sempre en l'oblit. Dones bé, un record que tinc dar és de l'any 1947 i ta referència al maquis (moviment de guerrilles antifranquistes procedent de Franca), que per aquells anys actuava per les nostres terres causant una mena d'inseguretat, sobretot a pagés. Els seus membres, els maquisards, eren coneguts aquí popularment com «els maquis».

Com és sabut, els maquis van envair la valí d'Aran, i prou soldats de la quinta del 44 i* pròximes van morir-hi, com també hi van morir forga guerrillers. Aquest pànic i malviure va fer que el govern d'aleshores no llicenciés les quintes, i, és dar, el jovent que hauria hagut de treballar estava fent el servei militar i per aixó es va perllongar mes temps l'estat de pobresa que va deixar la guerra civil.

Anant ja concretament al meu record, per casa meva, el Molí del Perer (masia del terme parroquial de Rodors), un dia del mes d'octubre de l'any esmentat, sense que pugui precisar la data exacta, ens van visitar nou maquis, armats mes del ¡que pugueu imaginar: metralletes plegables, bombes de má, pistóles, punyals, etc. El cas és que era cap al vespre i volien sopar. I, efectivament, van sopar: cigrons, pa, cansalada, vi, etc. Compteu que, mentre set sopaven, dos

feien guàrdia davant de casa, amb les armes a punt de disparar. Després van sopar els de la guàrdia.

El record mes clar que tinc d'ells és que eren homes forts i ben plantats, que anaven molt carregats d'armes, i jo diria que la càrrega mes grossa era d'odi, odi adreçat de manera molt particular al gènerai Franco, com ja es pot comprendre.

El final d'aquesta història real i verídica va ser que els maquis van fer prometre al meu pare que no diríem res a ningú del seu pas, ja que altrament ens hi jugàvem la vida. El nostre pare, conegut com «el Peret del Moli», quan els maquis van ser fora/ens va convocar a tots i quedà clar que no diríem res a ningú. I així va ser fins que el gènerai Franco va morir.

I ara pue explicar-ho, abans no s'apagui el llumet de la meva vida, ja que, dels qui érem alla aquell dia, potser només quedem la meva germana Dolors i jo, comptant que l'altra germana, Maria, no era a casa, i ni tan sols a ella vam comunicar el que havia passat.

Podria explicar mes détails, però l'essencial ja ho he dit.

Recordant aquell dia, com també jornades prou doloroses de la guerra civil, i essent jo un enamorat de la pau, desitjo per a les noves generacions que no hagin de veure o viure coses semblants.

Joan ROCA

V I N T E A N I V E R S A R I D E
« M O D I L I A N U M » I H O M E N A T G E
A M A N E L A L S I N A

I mes d'octubre de 1989 s'iniciava la segona època de *Modilianum*, la revista dedicada a la història i les ciències socials de l'àmbit comarcal del Moianès. Enguany, entre finals d'agost i principis de setembre, s'ha commemorat aquest fet amb l'exposició *Modilianum, 20 anys d'història: una mirada gràfica, la col·lecció Manel Alsina*.

Oberta al públic del 26 d'agost al 13 de setembre a la sala d'exposicions del Casal, l'exposició —comissariada per Elvira Permanyer, Roser Portet i Ramon Tarter— ha tingut un gran ressò i ha estat visitada per 1.820 persones. Per a la «mirada gràfica» es van seleccionar una cinquantena de fotografies antigues de Moia, totes provinents de la col·lecció de Manel Alsina, amb l'objectiu de donar a conèixer aquesta col·lecció i, alhora, posar en relleu la seva vàlua i la impor-

tància que ha tingut per a l'edició semestral de la revista *Modilianum*.

Amb aquesta mateixa intenció, l'Associació Cultural Modilianum va voler que l'acte central del seu vintè aniversari fos el reconeixement públic de la tasca desenvolupada per Manel Alsina de creació d'una impressionant col·lecció fotogràfica de més de 6.500 positius. Així, el dissabte 29 d'agost tingué lloc a la mateixa sala del Casal un acte d'homenatge, amb la intervenció de Jaume Clara i Elvira Permanyer en representació de Modilianum, i de Josep Martínez, alcalde accidental de la vila, a més de l'homenatjat.

Manel Alsina, col·leccionista i cronista fotogràfic

El parlament de Jaume Clara tingué dues parts. Enja primera, féu un resum

Jaume Clara parlant en l'acte d'homenatge a Manel Alsina (foto de Carles Illa)

L'exposició rebé la visita de 1.820 persones (foto de Roser Portet)

de la trajectòria i activitats de Modilianum des de l'any 1989 fins a l'actualitat, esmentant alguns dels molts estudiosos que han signat articles en les seves pàgines i donant els agraïments corresponents a tots els membres del Consell de Redacció, a col·laboradors, patrocinadors, subscriptors i lectors. En la segona part, Clara glossa la figura de Manel Alsina i la importància de la seva tasca en el text que reproduïm com a editorial d'aquest número de LA TOSCA (pp. 3-4).

Una mirada gràfica, la col·lecció Manel Alsina

A continuació prengué la paraula Elvira Permanyer, en representació dels membres de Modilianum que havien comissariat l'exposició:

«Organitzar aquesta exposició ha estat un plaer per diverses raons. Una és pel fet de treballar amb Manel Alsina, tot mirant i escollint les fotografies per a l'exposició, i escoltar les seves descripcions i informacions de cadascuna. Una vegada més: gràcies, Manel! Una altra és pel fet de treballar amb una documentació

excepcional com són les fotografies antigües, que a més són del nostre poble, i que a més a més es troben ben classificades i ordenades, fet que, evidentment, ens ha facilitat molt la feina. I una altra és pel fet d'haver treballat en equip, juntament amb Roser Porjet i Ramon Tarter, i a l'hora de muntar l'exposició amb la gent que ens ha donat un cop de mà: la M. Àngels, el Jaume, la Marta, l'Anna, però també amb aquells teinies que han fet possible que les imatges escollides, i que us presentem, tinguin molta bona qualitat visual i de presentació: Sebastià Renom i Albert Abancó.

»La feina per a fer aquesta exposició va començar el mes de febrer d'aquest any i abans no s'acabés la primavera ja teníem escollides un centenar d'imatges de les més de 6.000 que té el Manel: una feina complexa la d'escollir, ja que sempre queda la recança de si s'ha escollit bé o no.

»Posteriorment vàrem fer una segona selecció fins a arribar a les quaranta-cinc imatges exposades. Després es va decidir com i quan s'escanejaven i quins

detalls podien interpretar millor el que ens diuen les fotografies i el que volíem mostrar-vos. Per tant, us presentem un tast de quaranta-cinc imatges i vint detalls.

»Per què solament unes poques imatges i aquests detalls? Per una banda, es vol agrair públicament la feina de col·leccionista feta peí Manel, feina que ens ha permés de posar imatges a la història contemporània moianesa. I què millor que escollir algunes fotografies que ens permeten de recuperar imatges del passat, oficis que ja no exercim, feines agrícoles que hem mecanitzat, espais que hem modificat, testes i personatges que encara revivim? Tot plegat fer *memoria històrica*, ara tan de moda, però que si no haguéssim tingut la col·lecció del Manel, difícilment s'hauria pogut fer o, en tot cas, hauria estat més complicat.

»Per altra part, volem subratllar la importància de la feina de recollir, ordenar, identificar i guardar curosament

objectes, en aquest cas fotografies, és a dir, fer col·lecció i col·leccionisme. La col·lecció Alsina ens permet a tots plegats saber d'on venim, i si coneixem el nostre passat sabrem valorar el present que ens ha tocat de viure i ens permetrà de preparar-nos per al futur. Aixó és, conèixer i estimar el poble, Moia.

»Moltes vegades quan mirem una fotografia antiga, que té unes dimensions petites, ens quedem en el seu conjunt, amb les cares mes o menys reconegudes, o amb els espais encara coneguts o ja desapareguts, però quan aquestes imatges les ampliem, i ara amb la digitalització és molt més fàcil, els estudiosos, els historiadors, els geògrafs, els curiosos i interessats en la vida moianesa hi trobem aquells petits detalls que ens permeten datar amb més seguretat la fotografia, tot analitzant les cases, els carrers, els camps, els estris, els vestits, els vehicles, la vegetació, les testes... Seguint, dones,

Ramon Tarter parlant en l'acte de presentació del llibre sobre la batalla de Talamanca
(foto de R. Portet)

aquest raonament hem escollit i exposem vint detalls de fotografies que us permetran de veure coses que passen desaparebudes a cop d'ull, si no s'haguessin ampliat i separât del context.»

Tot seguit, Roser Portet féu lliurament a Manel Alsina, en nom de TAssociació Cultural Modilianum, d'una reproducció de la fotografia mes antiga que es coneix de Moià —datada de l'any 1875—, signada en el seu revers pels membres del consell de redacció.

Manel Alsina respongué a l'obsequi i a tot l'homenatge amb unes breus, però molt ben preparades paraules, en que destaca que, per a ell, havia estât un goig i un plaer haver pogut dedicar el seu temps a crear una col·lecció fotogràfica sobre el seu poble, Moià. També agrai Tajuda de molts convilatans en haver-ho fet possible.

En la cloenda de l'acte, Josep Martínez, en nom de l'Ajuntament de Moià i de tot el poble, s'uní a l'homenatge que Modilianum feia a la feina i la figura de Manel Alsina i agrai la tasca feta per TAssociació Cultural Modilianum durant els darrers vint anys.

Onze de Setembre

Per la Diada Nacional de Catalunya, TAssociació Cultural Modilianum intervingué en dos actes. Al matí, foren Tentitat convidada en l'homenatge a la senyera a la costa del Grony (vegeu la crònica mes endavant).

A la tarda, Ramon Tarter, també en nom de Modilianum, participa en Tacte de presentado del llibre *La dañera victoria de l'exèrcit cáatala: la batalla de Talamanca (1714)*. L'acte, organitzat pels Ajuntaments de Moia i Talamanca, comptà també amb la presencia del diputat i secretari general de CDC, Felip Puig, així com dels autors, Francese Serra i Gustau Erill.

En la seva intervenció, Ramon Tarter posa en relleu la trajectòria professional i de recerca deis dos autors, ambdós vinculats a la comarca del Moianès —Gustau Erill, resident a Monistrol de Calders i autor de *Tobra Monistrol de Calders, el poble dels pagesos enginyers*, i el navarelí Francese Serra, flamant nou professor de TIES Moianès—, i aís valors de Tobra que es presentava. Una obra que s'insereix dins els estudis sobre la Guerra de Successió en el seu àmbit català, que volen sobrepassar Tettet marc que fins aleshores s'havia circumscrit al setge de Barcelona. Un setge important, sens dubte, però que no pot fer defugir la realitat de tota la resta del territori català. En aquest sentit, la Catalunya central, amb el castell de Cardona com a centre, tingué un paper molt important en fescenari bèl·lic de 1713-1714. La batalla de Talamanca és exponent de la resistencia catalana contra unes tropes franco-espanyoles clarament superiors. Una victoria que, al cap i a la fi, no serví per a res, però que és important de conèixer.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg
Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

**Visites diàries de
dilluns a dissabte**

H O M E N A T G E A L A S E N Y E R A

A L A C O S T A D E L G R O N Y

om ja és tradicional des de ta nou anys, el grup de joves que organitza l'homenatge a la senyera a la costa del Girony de la Torre de Casanova torna a Hangar la convocatòria. Una seixantena de caminalres s'hi desplaçaren des de la plaga de Sant Sebastià de Moia, mentre que d'altres s'hi uniren des de Creu Vermella fins a assolir mes de dues-centes persones a la punta del Girony.

Allà hi hagué coca i beguda per a tot-hom, es canvià la senyera de l'any anterior per la nova que s'havia portat, es féu l'ofrena d'una branca d'olivera on es penjaren cintes amb els desitjos per a l'any següent —cinta que, juntament amb la senyera de l'any anterior, s'oferiria unes hores després en l'ofrena floral ais peus del monument a Rafel Casanova— i es canta l'himne deis Segadors.

Per a fer el parlament d'enguany els organitzadors convidaren l'Associació

Cultural Modilianum, amb motiu de celebrar-se el seu vinté aniversari. En el seu nom fou Jaume Clarà qui adregà unes paraules ais assistents. Després d'uns mots introductoris, presenta una síntesi deis fets moianesos de la Guerra de Successió i de la recuperado de la figura de Rafel Casanova, que reproduim a continuado.

La Guerra de Successió a Moia

La vila de Moia de principis del segle XVIII tenia una economia de base agrària, com és lògic, pero, a mes, una florent industria textil (la industria deis paraïres). La puixança econòmica havia donat lloc al creixement urbanístic de la vila, amb els ravals tora muralla i l'inici de la construcció d'edificis emblemàtics com l'església parroquial amb el seu campanar o el col·legi de l'Escola Pia.

Encara que no tenim gaires dades —per culpa d'aver-se perdut la docu-

Jaume Clarà durant la seva intervenció al Girony de la Torre (foto de Roser Portet)

mentado municipal durant la Primera Guerra Carlina—, sembla évident que durant els primers anys de guerra (1705-1713) la vila de Moià, com tantes altres, es va posar de part de l'arxiduc Carles i l'activitat econòmica no es veié gaire afectada. A mes, quan l'arxiduc convoca les Corts de 1705-1706 - a l cap i a la fi, les darreres Corts de la història—, Moià, i també Castellterçol, aconseguiren per primera vegada enviar-hi un representant (fet que era una vella reivindicació moianesa, vila reial com a carrer de Barcelona des de finals del segle XIV).

Durant aquests primers anys de guerra son molt rars els fets bèl·lics que afecten la nostra vila. Com a mes destacat tenim constància de la mort per escopetades en un mateix dia (17 de febrer de 1706) de tres moianesos — Manel Dordal, Joan Homs i Francesc Passarell —, unes morts que potser es poden relacionar amb el suport a la revolta dels vigatans a la plana de Vic.

El període de domini austriacista també donà lloc a alguns enfrontaments, ja fos per les reclamacions d'impostos o peï pas de les tropes imperials. Entre aquestes, tenim constància del pas de soldats portuguesos, alguns dels quals s'assentarien en la nostra terra, com fou el cas de Mafias Antunes (nom i cognom que encara son vius actualment amb els Antúnez de cal Maties).

La situació canvià totalment a partir de l'estiu de 1713, quan les tropes borbòniques passaren a dominar bona part de la Catalunya interior. Es pot dir que, des d'aleshores, la ciutat de Barcelona i el castell de Cardona es convertiren en les úniques places importants que oposaren resistència. El dia 7 d'agost de 1713 les autoritats moianeses es desplaçaven a Manresa a «rendir les armes» al rei borbònic.

Pero la situació, lluny d'haver acabat, només faria que començar. Primer fou l'expedició del diputat militar, Antoni de Berenguer, i del general Rafel Nebot, que

sortí de l'assetjada Barcelona per intentar revoltar la terra, sense èxit (i amb la repressió borbònica que queia sobre els pobles que els havien donat hostatge). És possible que Moia patís la crema d'algunes cases per aquest motiu.

Després, el gener de 1714, i com a causa de les exaccions impositives a través de les «quinzenades», tingué lloc una revolta popular força generalitzada, que comptà amb el suport de les tropes catalanes del marquès de Poal des de Cardona. La conseqüència foren noves cremes de cases en moltes poblacions. A Moia, només a partir de la documentació notarial d'anys posteriors, en tenim documentades com a mínim cinc (però han de ser força mes): al raval de dalt, a la plaça de Sant Sebastià, al carrer de la Tosca i al carrer de la Cendra.

Per l'agost de 1714 entre la serra de Mussarra, a Monistrol de Calders, i el poble de Talamanca es produí una batalla que acaba essent la darrera victòria de les tropes catalanes, esdeveniment sobre el qual s'acaba de publicar una interessant monografia dels historiadors Francesc Serra i Gustau Erill.

Després d'aquesta victòria efímera, la derrota completa, i amb ella exaccions i robatoris (sobretot de gra i de menjar, però també d'objectes de cuina de l'església parroquial), la presència continuada de tropes —que s'havien d'alimentar i per a les quals s'habilità una caserna a la plaça de Sant Sebastià (un altre efecte secundari documentat fou l'augment del preu del vi!)—, l'increment de la pressió fiscal i el canvi en l'administració municipal.

També és curiós d'assenyalar que la política de liquidar totes les fortificacions que poguessin servir per a la defensa en cas d'una revolta, arriba fins i tot a la casa de Castelnou. El 10 de desembre de 1715, el mariscal Feliciano de Bracamonte, comandant de Vic, manava al tinent coronel José de Zuriacay y Pacheco, que es trobava a Moià, que fes

Moment en què s'enlaira la nova senyera
(foto de R. Portet)

«que el poseedor de Castel Nou demoliere la torre lateral del molino hasta la ventana que está sobre la puerta, sin perjudicar el molino y la torre de la derecha, dejando de la acequia del molino al río sin perjuicio de la casa, y quitase los matorrales, tronera y muralla que se halla en lo demás del castillo». Fruit d'aquestes reformes forjades quedaria l'estructura de Castellnou que coneixem en l'actualitat.

Recuperació de la figura de Rafel Casanova

El record dels fets del 1714 pervisqué de manera mes o menys soterrada durant la centuria i mitja següent. De manera que, quan a finals del segle XIX el catalanisme cultural ana adoptant un caire polític, l'Onze de Setembre i la figura de Rafel Casanova foren preses com a imatges aglutinadores del seu pensament polític i de la reivindicació de les institucions polítiques pròpies que s'havien perdut amb el Décret de Nova Planta.

A Moià, la primera remembrança de Rafel Casanova de que tenim constància la dona el tenor Francesc Viñas en el seu discurs de la primera Festa de l'Arbre Fruiter, l'any 1905: «Fou natural de Moyà D. Rafel de Casanova, conceller en cap de Barcelona, y com a tal governador durant el memorable citi que la ciutat comtal sofri l'any 1714, essent mortalment ferit junt ab els demés quefes defensant la ciutat contra l'invasor.» A partir de 1912, el *Butlletí* publicarà la biografia de Casanova escrita per Josep Carreras i Bulbena, que ja deixa clar que l'afirmació de Viñas no era del töt correcta: Casanova Ma ser ferit, pero no de manera mortal.

És en 1914, coincidint amb el segon centenari de 1714, que la recuperació a Moià del conseller en cap fill de la vila té Hoc amb plenitud. Se li dedica el carrer on está situada la seva casa pairal —casa

 GAS-OILS ROVIRA, S.L. CALEFACCIONS - INDÚSTRIES AGRÍCOLA	MOIÀ Avda. Zona Industrial, s/n Tel. 830.12.25
	AVINYÓ Antoni Pont, s/n Tel. 838.72.78
	CALDERS Crta. de Manresa Km 18,4

GAS-OILS ROVIRA, S.L.
 C/ LA FERRERIA, 1
 08100 MOIÀ (BARCELONA)

C - Campsa

que ja es parla de convertir en Museu dedicat a la seva figura i a la història de Moià—, es crea una primera entitat de nom Rafel de Casanova i es posa la primera pedra d'un monument, a la baixada del Mestre, que no reeixirà per manca de finançament.

El catalanisme es converteix aleshores en el moviment majoritari a Moià. L'Onze de Setembre se celebra amb ofrenes florals davant un monument provisional que s'instal·la cada any a la plaça de Sant Sebastià. L'any 1919 es crea el Foment Nacionalista CATALA Rafel Casanova i sovintegen els certàmens i les convocatòries de caràcter catalanista.

Tot això desapareix l'any 1923 amb la dictadura de Primo de Rivera, però es reprèn amb més força a partir de 1931 amb la República. Va ser llavors, en 1932, que, gràcies a l'impuls de nou de Francesc Viñas, el president Macia inaugura el monument del «Rafelet» a la plaça de l'Hospital. Set anys després, en 1939, amb el franquisme el pedestal que-

darà buit durant gairebé quaranta anys, fins que, en 1978, la reivindicació popular farà que l'estàtua torni al seu lloc, uns mesos abans del restabliment dels ajuntaments democràtics.

Per acabar, i tenint present que aquest any ha estat declarat Any Macia per ser el 150è aniversari del naixement del primer president de la Generalitat contemporània, vull recordant un fet de l'any 1932. Quan es va posar l'estàtua de Rafel Casanova a la plaça de l'Hospital, Francesc Viñas també va contribuir-hi fent arreglar tot el que ara és l'espai verd al voltant de l'estàtua i va aconseguir, no sense polèmica, que es dediqués la plaça a Francesc Macia. El nom, com molts d'altres, va ser eliminat en 1939, i no ha estat recuperat mai més des d'aleshores. Crec que enguany seria oportú que Moià tornés a dedicar una via del seu nomenclàtor urbà a la figura del president que inaugura l'estàtua de Rafel Casanova l'any 1932 i que torna a visitar Moià l'any següent, 1933.

Apropa't
Apropa't
Apropa't
Apropa't
a la **Prensa Comarcal**

La premsa de casa

La Prensa comarcal i local és: proximitat, fiabilitat en els continguts, estabilitat en la seva continuïtat, credibilitat, immediatesa i catalanitat.

+ de 800.000 lectors cada dia

 Prensa Comarcal
Som la premsa de casa

Subscriu-te a *la Tossa*

D I A D A N A C I O N A L I

F E S T A B A R R O C A

^ \ o m ja va essent tradició, Moia va celebrar a mitjan setembre diversos actes amb motiu de la Diada Nacional de Catalunya.

Així, el dijous dia 10 de setembre, a dos quarts de sis de la tarda, es va fer una sortida amb cotxe, des de la plaça de Catalunya de Moia, per assistir, una hora mes tard, a la «Marxa deis vigatans», formant la «Columna Rafel Casanova», juntament amb la columna «Flama deis Vigatans», que anà de Santa Eulàlia de Riuprimer a Vie, on, a dos quarts de nou del vespre, tingué lloc un acte patriòtic.

L'endemà, divendres dia 11, dia festiu a Catalunya, a les primeres hores del

matí es va fer l'«Homenatge a la Senyera» al Griny de la Torre de Casanova, tal com es detalla àmpliament en un altre article d'aquest número.

A un quart d'una del migdia començà l'ofrena floral al monument a Rafel Casanova, situat a la plaça de l'Hospital. L'acte, presentat per la regidora de Cultura, M. Àngels Morera, començà amb les ofrenes de rams per part de moites entitats i representacions. Després parlà Palcalde de Moia, Josep Montras, que anima els municipis catalans a «seguir l'exemple d'Arenys de Munt», i a continuació, Felip Puig i Godes, secretari general de Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) i diputat al Parlament català, que demanà que, «a part de construir majories polítiques, hem de construir majories socials, perquè tots perseguim el mateix, la llibertat de Catalunya». Finalment, la Coral de Moia, dirigida per Ferran Miró, cantà l'himne «Els segadors», corejat pel públic assistent. L'acte

L'alcalde de Moia oferint un ram al monument a Casanova (11 setembre)

Felip Puig fent el seu discurs durant l'ofrena floral (11 setembre)

Actuació deis castellers (11 setembre)

Un canó durant la cercavila (11 setembre)

Festa Barroca (12 setembre)

Aspecte de la cercavila nocturna (11 setembre)

Festa Barroca (12 setembre)

Festa Barroca (12 setembre)

institucional acabà amb una actuació de la colla castellerà Tirallongues de Manresa. Val a dir que durant aquest acte la Plataforma «Moià diu prou» va ser-hi present amb una sèrie de pancartes reivindicatives sobre problemes municipals.

A les cinc de la tarda, a l'auditori de Sant Josep, es presenta el llibre *Darrera*

victoria de l'exèrcit català: la batalla de Talamanca (1714), que es detalla en un altre article d'aquest mateix número del nostre butlletí.

A les nou del vespre i començant a la plaça Major es va fer una cercavila pels carrers del nucli antic de la vila, donant-li un caire d'homenatge als signants del Pacte de Vigatans.

El dissabte dia 12 de setembre, des de les cinc de la tarda a les nou del vespre, es desenvolupà, fins a cert punt, la Vili Festa Barroca. I diem «fins a cert punt» perquè el mal temps impedí la realització d'una part de les actuacions programades, que eren: escenificacions teatrals de l'època (història de la vida de Rafel Casanova i la Guerra de Successió), jocs tradicionals, parades de mercat, menjar tradicional, artesanía, passejades amb burros, concurs de dibuix infantil, presentació del joc «Onze de Setembre», etc.

L'ESPLAI

Heus ací les activitats de l'Associació de Gent Gran de Moia (l'Espià), que extraiem del butlletí nùm. 155 (setembre 2009):

Diumenge dia 6 de setembre a les sis de la tarda, projecció de la pel·lícula *Armas de mujer*.

Diumenge dia 13 del mateix mes, a partir de les deu del matí, 14a trobada de

puntaires (se'n pot veure una panoràmica en la fotografia adjunta), amb la participació de persones de quaranta localitats, acte organitzat per l'Ajuntament, amb la col·laboració de l'Espià. A les sis de la tarda, ball amb Josep M. d'Avinyó.

Diumenge dia 20 a les sis de la tarda, representació teatral a carree de l'Agrupació Teatral Avianesa, amb la comedia *Taxi compartii*.

Dimecres dia 23, excursió a Vilardona (Alt Camp), amb visita a la cooperativa vinícola, i a Montblanc (Conca de Barberà).

Diumenge dia 27 a les sis de la tarda, ball animat per Raimon.

S'han obert les inscripcions a diverses activitats, com ara cursos d'informàtica.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

DP. Carme Mendoza Sacra
Nº Col. Podologia 1.113 / Nº Col. Infermeria 34.996

TRACTAMENTS DE PODOLOGIA I INFERMERIA

Plaça Colom, 4, 2n, 2a
Tel. 93 820 9155 - 08180 MOIÀ

E L P A T R O N A T

D E L ' A R B R E F R U I T E R

ada vegada que passo pel carrer de les Joies em miro l'entrada d'una casa que m'enamora i que sempre penso que m'agradaria de veure per dintre. Avui la petxina gegant que m'ha fet aturar mes d'una vegada és plena de semprevives, i la cuineta antiga, plena de carbasses de colors: les unes es couen al forn, les altres esperen el seu torn... En una de les parets hi ha una fotografia de Can Riera on la ginesta florida fa joc amb les semprevives i les boniques carbasses. Simfonia de grocs... A la fi podré veure la casa, que, tal com em pensava, és una meravella.

Construïda vers l'any 1875, és una típica casa de poble, potser mes gran que les corrents, molt ben restaurada. El davant dona al carrer de les Joies, com ja he dit, i el darrere, al carrer de la Cendra. L'estança és fresca, aquesta tarda d'estiu. Les cortines del finestral voleien i deixen veure el gran presseguer ombrejant el petit pati que alegra la vista entre els dos carrers.

Pugem al pis, i en una estança plena de sol, amb una menuda terrassa, trobem l'esposa del meu amfitrió fent punt de creu. Les parets son plenes de quadres de les sèves obres. Em quedo admirada del treball que significa aquesta petita exposició. Sempre m'hauria agradat d'aprendre a fer punt de creu, i no fa pas gaire buscava algú que me n'ensenyés, sensé trobar-lo.

També és puntaire, la Loli. Quan a la plaça hi ha concurs, m'he passat hores mirant els dits de les treballadores mágiques. Així és que li faig palesa la meva admiració i ella m'obre el seu petit taller per a quan vulgui anar-hi. Li dono les gracies ben sincerament. I em diu el Sr. Tantinà: «Quan sortirem li ensenyaré l'escut de Moià que hi ha a la façana. És

obra de la meva esposa: també sap treballar la pedra!» Mes admirada encara, continuem el nostre recorregut.

De tota manera, ja em podia pensar que darrere l'entrada d'aquesta casa hi vivien persones poc corrents. Una d'elles, el Sr. Tantinà, és la mateixa persona que, amb tenacitat i molt treball, ha transformat la costa de la Creu en un jardí ple d'arbres fruiters i de tota mena d'herbes remeieres; un indret meravellós del quai hem gaudit plenament durant molt temps. Era el nostre passeig diari a l'hora del cap-al-tard. Des d'allí fruiem d'unes meravelloses postes de sol. Vèiem Montserrat i tot el pia de Bages, tan bonic.

Mes endavant vàrem conèixer el protagonista de l'obra admirable. Vàrem gaudir de les sèves explicacions. Li oferírem mare-selves del nostre jardí, que era una espècie que encara no tenia, i mes endavant vàrem portar-li dos eucaliptus d'Astúries amb tota la ¡Musió. Les mare-selves han arrelat exuberants; els eucaliptus no han resistit el canvi de clima. El nostre petit granet de sorra!

Dones bé, vet aquí que l'altre dia vaig trobar el Sr. Tantinà amb un exemplar de LA TOSCA a les mans. Estava intèressat a contestar les preguntes fetes al final del meu escrit publicat en el número de juliol-agost. Quina alegría! En primer Hoc, perquè el petit article ha tingut un ressò; i en segon Hoc, perquè jo buscava precisament aigu que em contestés, i l'havia trobat.

Mentre ens instal·làvem per a la conversa, s'assegueren amb nosaltres dos personatges molt importants: en Francese Viñas, el fundador de la Lliga de Defensa de l'Arbre Fruiter, i el besavi del meu amfitrió, en Josep Pascual Estebanell, que fou un dels vocals de la primera junta de l'entitat que ja ha fet cent anys. Tots

dos miren amb orgull aquest representant de noves generacions que ha continuat amb escriure la seva obra.

Damunt la taula, postals escrites de la mà d'en Francesc Viñas (una fotografia del gran artista actuant en Topera *Parsifal*), on es parla del triomf que significa la duta d'aigües de la Crespiera a Moià, i felicita el «benvolgut Pepet» i tots els qui li han donat suport, enumerant els avantatges que això significa per a Testimada vila.

És ben veritat —reflexionem— que sense aigua no es podrien plantar (com s'ha fet aquest any i es fa quasi cada any) cent roures i cent alzines, ni la costa de la Creu (terra seca i difícil) no estaria tan verda i gemada malgrat les escasses pluges d'aquest estiu.

El Sr. Tantinà m'explica seguidament tota Torganització d'aquesta entitat moianesa. El Patronat de TArbre Fruiter és format per unes vint-i-cinc persones de bona voluntat, per moites entitats locals i per les escoles de la vila. També per la Sra. Lerín, néta d'en Francesc Viñas, per Tcalcalde i peí senyor rector. Quatre o cinc vegades Tany es reuneixen. Cadascú explica les seves idees, les millores a fer, els èxits, les dificultats, costums antics a conservar, innovacions necessàries. Fa poc, hom ha ensenyat als infants a esporgar els arbres i també, com cada any, a plantar tota mena d'espècies arbòries, preferentment arbres fruiters.

La Festa de TArbre va ser, com cada agost, un èxit. Es varen premiar els arbres mes ben cuidats, i Tesperit d'en Francesc Viñas va planar damunt de tot. Ben aviat, peí desembre, es lliuraran als infants els nous arbres que cuidaran fins a la festa de Tagost vinent.

Fins aquí, podem veure que el Patronat és viu, ben viu. El sacrifici és de tothom (persones i entitats). Hi ha coTlaboradors anònims, que son els mes importants. Organitzar la festa, que és una feina de tot Tany, és difícil, sobretot perquè els infants, avui dia, tenen tantes coses per fer quan acaben la jornada escolar que

és difícil de donar-los mes feina encara.

Però aquests cent anys que ja ha complert el patronat son per ells sols un elogi de tots els moianesos. En Francesc i en Josep, i molta gent que ha treballat amb ells i després d'ells per aconseguir aquesta continuïtat, estan contents. En la lluita potser els fundadors han estat els qui ho han tingut mes fàcil. Els qui han vingut després, en una perfecta cadena, han aconseguit que Tobra fos viva fins als nostres dies. Ben mirat, és quasi un miracle. Alegrem-nos-en.

Fins ara ha parlat el Sr. Tantinà. Ara jo, humil espectadora que admira i estima Moià, voldria parlar una mica. Ben aviat vindrà la collita dels fruits. Que bonics eren aquells temps en que els infants, organitzats en colles, es cuidaven de collir la fruita del sector que els pertocava (la colla del mestre, la de Sant Sebastià, la de Sant Pere, etc.)! En portaven una mostra a Tajuntament per al senyor alcalde. La resta s'ho repartien les famílies, i per a tot el poble era una festa.

Ara es veu que això és difícil. Les cires desapareixen abans de temps com per art d'encantament, i el pas dels pispaires deixa serripre branques trencades i arbres malmesos. Les altres fruites vénen mes tard. Es podria organitzar una festa de la recollida de la fruita? Hauria de ser un dia en què poguessin participar els infants, els pares, tota la junta i totes les persones de bona voluntat que s'hi afegissin. També m'agradaria que es tornes a restablir la figura de la reina de la festa. Encara que Thagin qualificada de «passada de moda» o de «anacrònica», jo cree que és digna de ser conservada. Que hauria d'haver-hi variacions en la seva concepció, i al mateix temps introduir-hi coses noves, hi estic d'acord. Però en la Festa de TArbre Fruiter hi falta una representació especial de la joventut moianesa. Hauríem de fer caliu per a les generacions noves.

Conec un poble, que es diu Llançà, a l'Ait Empordà, vora la ratlla de Franca i

arran de mar, molt turístic, d'una mida (a Phivern) com ara Moià, que cada any teñen un hereu i una pubilla, i us pue assegurar que els seus costums no tenen res d'anaerònics. I no son figures de cartró, no! La representado del poblé se la guanyen. M'agradaria poder explicar amb detall com s'organitzen. Però aquest escrit seria inacabable. Cree que l'ajuntament té contactes amb el Foment de les Tradicions Catalanes.

També trobo a faltar que a LA TOSCA es detallin sovint les activitats del Patronat de l'Arbre Fruiter. Una petita nota ens posaria al corrent de totes les sèves reuni-

ons i tothom veuria la vitalitat de l'entitat.

En el transcurs de la conversa la taula s'ha omplert d'entranyables fotografies antigües. Entre elles i eis nostres amies que ens han fet companyia tota l'estona, s'ha créât un ambient una mica irreal, com si haguéssim reculât en el temps. Però hem d'espolsar-nos l'encantament. Com sempre, es fa tard! Abans de passar la porta, el Sr. Tantinà em diu: «Aquest any no ens descuidarem de collir eis fruits del caqui que fa ombra al Rafelet.»

Li he somrigut contenta, i ens hem acomiadat.

M. Teresa CALVET

✓ LÀMINES IMPERMEABILITZANTS
 ✓ PREPARATS ASFÀLTICS
 ✓ MÀSTICS I PERFILS PER A JUNTS
 ✓ AÏLLADORS TÈRMICS I ACÚSTICS

✓ ADITIVS PER A MORTERS I FORMIGONS
 ✓ PINTURES PER A LA CONSTRUCCIÓ
 ✓ PRODUCTES ANTICORROSIUS

ASFALTEX
Prestigi en Impermeabilització

Ctra. Molins de Rei a Rubí, km. 7,3 VALLDORREIX (Barcelona) ☎ 936 747 112 · Fax 935 894 393 E-mail: asfaltex@adv.es http://www.asfaltex.com

ARQUITECTURA FERRER S.L.

Josep Ma. Ferrer i Serra
 Arquitecte

Plaça St. Sebastià, 6, 1r - 7a, 08180 MOIÀ
 Tel. 93 820 80 21 Fax: 93 820 76 03
 e-mail: arquitectura-ferrer@coac.net

R A M O N F O R C A D A , M E C A N I C

D E M O T O S D E C O M P E T I C I Ó

—*De molt petit, a les motos m'hi dedicava per afecció, no és que fos la meva teina. Aquia Moia, suposo que hi ha gent que això ho sap. Primer amb l'Escuderia Ciutadilla, després amb el Moto Club Moianès, vàrem crear les primeres 24 Hores. Més que tot, m'arreglava les meves motos, no és que m'hi dedicés professionalment. Jo em dedicava al transport. Però l'any 1988 hi va haver el Lluís Gaja i el Pere Serra de Collsuspina que varen començar a córrer i em van dir si els podia ajudar. Per a preparar les seves motos, vaig demanar consells a l'Eduardo Giró, que era enginyer de la casa Ossa. La cosa va anar bastant bé, vàrem gua-*

nyar el campionat de Catalunya, i després, quan en l'equip de J.J. Cobas varen necessitar un mecànic, em van avisar.

És el moianès Ramón Forcada, a qui darrerament veiem més per la televisió que no pas pels carrers de Moia. Els qui sou afeccionats a les motos, especialment el jovent, ja sabeu que el Ramón és, en l'actualitat, el cap de mecànics del pilot Jorge Lorenzo, cosa que li permet de ser a l'elit del motociclisme mundial.

—*Després vaig començar, l'any 89, amb el Crivillé, que va ser quan va guanyar el Campionat del Món de 125. Jo estava al banc de proves, preparant els motors, i a partir d'allà, dones, he conti-*

Ramon Forcada (dreta) amb Jorge Lorenzo en el circuit de Donington Park (Anglaterra)

nuat fins ara. Fa vint anys que em dedico a aquesta teina, amb molts pilots diferents —Crivillé, Aspar, Giró, Checa, Puig, Borla, Kosinski, Gibernau, Ukawa (japones), Alex Barros, Casey Stoner Lorenzo—, amb un interval de dos anys preparant suspensions, i des del 96 que estic en el que era abans 500 i després Moto GP.

—Tants anys fent aquesta teina, deus haver voltat per tot el món, per molts països.

—Si t'haig de ter una llista, no ho sé, perquè com que els circuits van canviant... Però Europa, tota. Hi ha algun país de l'Est que no hem fet, encara. Per a l'any que ve és previst Hongria, que ja l'havíem fet el 92. S'està parlant de fer un Gran Premi a Rússia, però tot dependrà dels circuits i de les situacions econòmiques. Els Estats Units, Àsia (Malàisia, Austràlia), Qatar, Sud-amèrica (Brasil, Argentina), la Xina, el Japó, Indonèsia... A Malàisia, Austràlia i Qatar és on anem a entrenar-nos mes a Thivern, pel clima, perquè quan aquí és hivern allà és estiu. Entrenant-te a l'hivern aquí, a Europa, no solucioneu gran cosa, perquè les condicions són molt diferents, fa molt mal temps, no aprofitem les hores. Les dades no serveixen perquè no és el mateix entrenar-se a l'hivern a Montmeló —que ens seria molt fàcil, que pot estar a quinze graus i l'asfalt a divuit—, que quan anem a la cursa, que l'asfalt està a cinquanta, és ciar... Després, tot el que fem no ens serveix, la posada a punt de la moto no ens serveix.

—Et deus moure pels avions com si fossis aquí, al menjador de casa teva.

—En l'avió tinc tres activitats principals: llegir, treballar i dormir. Sobretot llegir. En el viatge que vaig fer pel juliol als Estats Units, en dos dies em vaig llegir un llibre de vuit-centes cinquanta pàgines; però, és ciar, aquests dos dies incloïen divuit hores d'avió. El mes pesât dels viatges no és l'avió, són els aéroports, són els enllaços.

—Les motos, equipatges, material, etc. viatgen en avions de càrrega, oi?

—Sí, l'organització del Mundial ja se'n cuida. Per Europa, el material va en camió, amb cinc tràilers que tenim en el meu equip. Després, quan acabem l'últim circuit a Europa, preparem les motos i tot el material en uns containers específics que tenim. Ens ho recullen, i quan arribem al circuit fora d'Europa ho trobem ja en els boxes. En el meu equip portem quaranta-sis containers. El Mundial, ara, està fent servir cinc avions Jumbos de càrrega sencers, tenint en compte que cada Jumbo poden ser cent noranta tones de càrrega, el volum és brutal.

—El Ramon ens ha rebut amablement a casa seva, a Montvi de Baix, cosa que li agraïm, acompanyat per la seva senyora, Elisabeth Casas, i per la seva filla, Claudia, que no es perd detall de l'entrevista.

—Dins l'equip, jo sóc el responsable dels mecànics que treballem per al Jorge Lorenzo, però la meua teina principal és decidir la posada a punt de la moto. Els entrenaments oficials del Gran Premi són d'una hora, i fem tres o quatre parades, mes o menys cada quart d'hora. Quan el pilot para, sempre parla amb mi i m'explica els problemes que té a la moto. La meua teina és solucionar aquests problemes: si s'han de canviar els neumàtics, la suspensió, coses electròniques, etc. En aquesta teina, el més important és entendre't amb el pilot, perquè, és dar, eli sempre et parla de les seves sensacions en termes tècnics, perquè nosaltres fem servir paraules tècniques. Per exemple, hi ha una cosa molt coneguda dins de l'argot que és el chattering, que és una vibració dels neumàtics, que tremolen. Quan un pilot et diu que té aquesta vibració, n'has de saber la magnitud, perquè hi ha pilots que, quan en teñen una mica, ja t'ho diuen, i d'altres que fins que no en teñen molta, no teñen chattering. O quan et diu que la moto no gira, has de saber

si és a l'entrada del revolt o a la sortida del revolt, o si és perquè té poc pes al davant o poc pes al darrere. Tot aixó són coses que amb el temps vas aprenent. La meva funció bàsica dins l'equip és preparar la moto perquè el pilot s'hi trobi bé.

—I el dia de la cursa, heu d'estudiar l'estratègia, donar indicacions al pilot...

—Si la cursa és normal, de teína pràcticament no en tinc. Controlar els temps, controlar les voltes. Per radio parlo amb els mecànics i els die el que volem fer a la moto: apujar-la de davant, abaixar-la de davant, coses semilles que es fan per canviar el balang de pesos, canviar les molles de la suspensió, etc., i controlar el que li marquem, al pilot, a la pissarra. Les indicacions quasi sempre són la diferencia amb el del darrere, marcar-li les voltes que falten (que aixó, segons els circuits, són les ultimes quinze, les ultimes deu) i, sobretot, com el cas d'ara que som ja a final de temporada, és molt important saber si un pilot que t'està jugant el campionat, ha caigut, no ha caigut, está en cursa, és darrere teu... De totes maneres, la pissarra gairebé és mes important durant els entrenaments que en la cursa, perquè, al final, qui gestiona la cursa és el pilot.

—L'equip, de quantes persones es compon?

—L'equip mecànic som sis persones. Un que s'ocupa dels neumàtics, de la gasolina i de la pissarra, tres mecànics per a les dues motos que sempre tenim per si hi ha problemes: un responsable per a cada moto, mes un tercer mecànic que salta d'una moto a l'altra, el telemètric que es cuida de recollir les dades de l'ordinador de la moto i de preparar tota l'electrònica de la gestió de la moto, que actualment és el mes important, perquè tot es programa, (abans es canviava tot mecànicament, ara es fa tot amb ordinador), i el cap de mecànics, que sóc jo. Som sis. A part d'aixó, hi ha un enginyer japonés que tenim assignat de Yamaha. Un altre enginyer electrònic de Yamaha.

Un enginyer de la casa de neumàtics. Un enginyer de la casa de suspensions. Un coordinador, i tota la gent de Fiat Yamaha i Yamaha Motor, que fan temes de premsa, temes de coordinado d'entrevistes; després tenim gent molt important: nou persones, que són els de l'hospitalitat, que ens donen menjar. En tot aquest personal, un dels problemes és l'idioma, perquè, és dar, amb tot aixó que t'he explicat, dones, mira, hi ha tres italians, tres catalans, un alemany un australià, dos japonesos. L'idioma comú, quan estem tots junts, sempre és l'anglés.

—Les curses amb aigua, semblen molt perilloses, no creus?

—Actualment, no. El problema és quan és una cursa mixta, quan fa chirimirí no hi ha prou aigua, perquè els neumàtics d'aigua teñen una adherencia increïble, pero teñen un problema, que és que si els fas treballar en sec duren dues voltes. Per exemple, a Anglaterra no plouia prou per a anar amb neumàtics d'aigua. Després vàrem haver de sortir amb neumàtics de sec, pero amb la pista una mica molla, no és que hi hagués aigua, pero la pista era perillosa. I la caiguda del Lorenzo va ser que es trobava massa confiât, anava primer i va tocar la ratita blanca, que és pintura i una mica molla, i va frenar a sobre. És mes perillosa una caiguda en sec que una caiguda en molí. Pero bé, els neumàtics d'aigua, ja et dic, són d'uns components químics especiaïls que et donen una seguretat... tremenda.

—Els pilots han de tenir un domini de la moto impressionant, perquè amb les velocitats a qué roden...

—La velocitat máxima no és el mes significatiu, la velocitat depén de cada circuit. A diferencia de la moto de carrer, nosaltres fem servir sis marxés. En el revolt mes lent del circuit, diguem, es fa servir la primera, i a les rectes es fa servir la sisena al màxim de voltes. La máxima que s'havia fet amb les motos de 1000, mes potents que les que tenim ara, havia sigut a 347 km/h. Aixó ho va fer el Barros

R. Forcada (esquerra) escoltant amb Alex Barros en el circuit d'Indianàpolis (Estats Units)

en el circuit de Mugello. I el tema del canvi, el que et comentava, això és una de les grans diferències amb les motos de carrer. Tu, el que fas és, per cada marxeu, adaptar la velocitat que necessita el pilot per al revolt que fa amb aquella marxa, o per a la recta que fa amb aquella marxa. En total tenim més de dos milions i mig de combinacions de canvis de marxes i, evidentment, amb un programa informàtic, vas buscant la combinado perquè tinguis cada marxa a la velocitat que necessites per a cada recta petita o per a cada revolt, etc. Teñir el canvi a punt és molt important.

Quant al domini de la moto, pensa que una cursa són 120 quilòmetres; depenent deis circuits, són entre vint-i-cinc i trenta voltes, i els pilots són capagos de fer les trenta voltes en el mateix mig segon. Si una volta són, més o menys, entre quatre i cinc quilòmetres, no arriben mai a diferències de més de quatre o cinc dècimes. Tot es fa exactament igual. Nosaltres, després ho veiem quan sobreposem les

gràfiques d'una volta amb l'altra. Això et denota molt el pilot que és veritablement bo del que és només bo: que és capaç de calcar els temps. Accelerar exactament en el mateix lloc, frenar en el mateix lloc, aconseguir la mateixa velocitat, etc. I això ho fan.

—Tinc entès que els pilots són molt exigents. Qualsevol petit soroll o detall que observen en la seva màquina, ja és motiu perquè sigui revisada...

—Com que les diferències de temps són molt petites, és molt important no menysprear res: les coses més petites, els canvis més insignificants. Pensa que si tu aconseguies fer un canvi a la moto que en un revolt puguis guanyar tres centèsimes, aquestes són molt bones, perquè en una cursa de trenta voltes has guanyat, no bastant temps, però, és dar, en curses que s'acaben, com per exemple la de Montmeló, a cinquanta mil·lèsimes, després de cent vint quilòmetres, si has guanyat tres centèsimes per revolt, és suficient per a guanyar la cursa.

L'equip de Jorge Lorenzo en el circuit de Montmeló (Catalunya)

Després falta avançar el de davant, però en temps absolut és suficient per a guanyar la cursa.

— ¿Pesen gaire, aqüestes motos?

—Cent quaranta-cinc quilos. Es podrien fer pesar menys, però després, per tema de costos, hi ha un pes mínim, perquè no hi hagi diferències.

—Quin circuit t'agrada més?

—Home, hi ha circuits que están molt bé. Un és Mugello, a Itàlia, tant d'infraestructures com de traçat. És un dels millors. A Montmeló el traçat està bé i per a nosaltres és molt còmode, perquè és al costat de casa. La pista és molt bona, tot i que les infraestructures no estan al nivell, per exemple, de Mugello. I després hi ha els circuits fets a base de diners, com el de Malàisia, que no té gaire Personalitat però està molt fet a base d'inversions... Un tema molt important és la seguretat. Ara es controla molt; abans hi havia molts més accidents i molt més greus. És de les coses que més hem millorat.

Per a correr, depèn molt del tipus de tragat i del tipus d'asfalt. Per exemple, un dels pitjors circuits és el d'Indianapolis, als Estats Units, perquè hi ha tres tipus d'asfalt diferent: està molt deformat, hi corren cotxes, corren en sentit contrari. Això és el pitjor per a un circuit.

—Acostumats a voltar per tants països diferents, quan correu a Montmeló, deu ser especial, oi?

—Be, tens més gent coneguda, et vénen a veure a boxes. Potser és més especial per als pilots, perquè ells sí que noten la gent de la grada. A més, aquí a Montmeló, és un dels llocs on Tafeció és més entesa i anima molt, i això es nota. Els pilots ho diuen, que tot i anar amb el case i el soroll que fa la moto, senten la pressió de la gent.

—I tot el desplegament que s'origina al voltant de les curses del Mundial és espectacular: equips, patrocinadors, mitjans, etc.

—Nosaltres, fixos del Mundial, som unes dues mil cinc-cents persones deis

equips que viatgem per tots els circuits. Després hi ha la premsa: depenent dels països, hi va més o menys gent, i els espànsors, que hi inverteixen molts diners a canvi d'una imatge.

El Ramon és un apassionat de la seva feina. Li agrada. Com ens ha dit abans, fa més de vint anys que s'hi dedica. És un altre sistema de vida. Ja per acabar, i com a curiositat, li demano si compta els quilòmetres i les hores de vol que fa al cap de l'any.

—L'any 2006 em vaig entretenir a comptar-ho, i en quatre setmanes vaig

ter cinquanta-dos mil quilòmetres en avió, i en una temporada em sortien més de tres-cents seixanta hores de vol. Una mitjana de més d'una hora diària d'avió al cap de l'any. Només anar i tornar d'Austràlia ja són quaranta mil quilòmetres, i deu ser dels països on he anat més. No ho he comptat exactament, però a Austràlia hi dee haver anat unes cinquanta vegades, suposo.

—I pensar que hi ha gent que Tavió li fa pànie! Gràcies, Ramon, per les facilitats rebudes, i sort.

Josep RIERA

CLINICA DENTAL

Dr. Marc Pujol Comajoan

ODONTOLOGIA GENERAL-URGÈNCIES
ORTODÒNCIA-IMPLANTS

Plaça Major, 10, 3r. 2a.

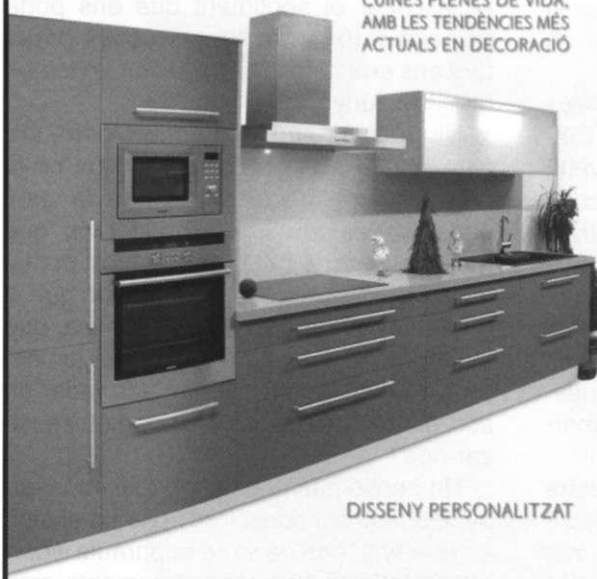
Tel. 93 830 06 98

08180 MOIÀ

LES MILLORS SOLUCIONS
PER A LA VOSTRA CUINA

MOIÀ CUINES
Creació Disseny

CUINES PLENES DE VIDA,
AMB LES TENDÈNCIES MÉS
ACTUALS EN DECORACIÓ

DISSENY PERSONALITZAT

Ctra. de Vic, 22-24

08180 Moià

Tel./Fax: 93 820 84 93

moiacuines@gmail.com

uè passa amb les esglésies, que cada dia es troben mes buides?

Els joves no hi posen els peus llevat d'algunes excepcions que no arribarien ais dits d'una mà per a comptar-les. Els grans, sigui per peresa, sigui que els falta aquella fe que ens inculcaren d'infants, no assisteixen a les pregàries religioses, i tampoc els nens no es deixen veure pels temples. El que abans era sagrat per a moltes famílies, ara resulta indiferent.

Avegades em pregunto en qué acabaran aquests grans temples que uns homes amb una gran voluntat i escassos recursos aixecaren i que ens meravellen. Serán monuments histories en qué es passejaran els turistes omplint amb les seves càmeres fotogràfiques relíquies de gran valor moral i espiritual i que no tindran altre sentit que un petit record en les seves vides?

Els temples, com els teatres, per a fruir-ne han de ser plens. Quan un arriba en una església concorreguda (posem per exemple el santuari de Montserrat), el cor se t'eixampla i et sents un fidel mes entre tants fidels que s'acompanyen en la fe, creuen, esperen i resen esperant un consol.

A Lurdes de Franga el miracle no és solament el que pot fer la Mare de Déu amb la curació d'algun malalt; és la multitud que hi va en cerca d'alguna cosa que li fa falta. Persones de tot el món s'agermanen a la vora del plàcid riu perquè la Verge miraculosa els ajudi, i els fa retrobar omplint garrafes d'aigua o resant el rosari per la gran esplanada sense mirar races ni colors. Penso que aquèstes persones que duen l'esperanga marcada ais ulls ja son un miracle.

Però això son excepcions. Al nostre país els pocs sacerdots s'han de multiplicar per atendre moltes parròquies amb escassa assistència de fidels. Moia n'és

un exemple. Anys ha, a la parroquia hi havia molts capellans, sense parlar deis escolapis, que entre pares i novicis omplien les costes properes al convent de sotanes negres. Pero la vida canvia i tant les vocacions sacerdotals com la religiositat deis feligresos han sofert un tomb tan espectacular que han deixat les esglésies quasi buides.

A vegades necessites la soledat i la tranquil·litat d'un temple buit, pero el que dona solemnitat i religiositat son les esglésies plenes. És, ja ho he dit, com un teatre. Si el pati de butaques és pie, els espectadors i els artistes gaudeixen amb l'obra. Si et trabes amb una sala amb poc públic, els intérprets no actúen amb entusiasme i els espectadors s'hi troben incòmodes, tant per l'obra com pels artistes.

No vull comparar les esglésies amb els teatres, pero en la gran comedia que és la vida i en qué cada un de nosaltres té un paper assenyalat, el corrent ens arrossega i ens deixem portar i ens asseiem on hi ha mes públic. Avui toca anar a un concert, demà aj cinema, un altre dia a cal metge o a un funeral a l'església, sense escoltar el sentiment que ens porta emocions, i prescindim de moltes coses que ens eren indispensables en un temps no gaire llunyà.

Diu que les époques tornen; pero, ara com ara, el que jo observo és que no hi ha vocacions sacerdotals, que la gent cada dia es torna mes indiferent, que molts joves que haurien de ser el puntal de la nostra societat passen de tot, que si no et toquen un deis teus et rellisca, que la prepotencia es ta mestressa de la nostra societat, i em pregunto alarmada: on son els fonaments en qué podem recolzar-nos?

No pensó pas que la fe pugui imposar-se. Hem de ser conscients que en el món en qué ens toca de viure la paraula *llibertat* és la mes estimada, i per aixó cree

que no hem de coaccionar ningú ni imposar a ningú el nostre criteri; però tampoc ningú no pot privar-me de recrear el meu pensament, el de la meva infantesa, i veure el rodal de l'Escola Pia pie de sotanes negres, les lluïdes processons, les esglésies amb molts feligresos i una fe que ara s'ha perdut i que no sabem retrobar.

¿Quedaran aquests grans temples, tal com he apuntat, com monuments que s'obriran, com ja es fa en algún Hoc, previ pagament perquè els visitin els turistes? El temps té la paraula, pero actualment el cel és negre. Esperem que la serenor retorni aviat i posi cada cosa en el seu Hoc.

Agustina CANTÓ

B I B L I O T E C A D E M O I À

a biblioteca ofereix els seus espais per a exposicions diverses. Així, per exemple, del 15 de setembre al 10 d'octubre vam tenir la mostra «Esportistes catalanes del segle XX», un repas de les pioneres de l'esport a Catalunya, entre elles Anna M. Martínez i Sagi, que visque uns quants anys a Moià.

El dissabte dia 5 de setembre, amb el grup de tertulians del Club de Lectura, vam anar al teatre Kursaal de Manresa a veure *La vida por delante*, ja que feia poc havíem llegit el llibre corresponent d'Emile Ajar.

El dilluns dia 28 de setembre vam iniciar el curs del Club de Lectura amb una tertulia sobre la novel·la *Grades per la propina*, de Ferran Torrent.

El dilluns dia 5 d'octubre vam engegar les tardes de tallers, amb un taller de pilotes de malabars (vegeu la fotografia adjunta).

Des de LA TOSCA us convidem a participar en les activitats programades. N'hi ha per a tots els públics.

otser alguns de vosaltres haureu vist, passant per la carretera de Manresa, que al centre ocupacional Are de Sant Martí, de la comunitat dels Avets, estem fent obres (vegeu fotografia adjunta).

Aquest espai de treball i administrado de la comunitat va ser inaugurat l'any 1992 i actualment hi treballen una vintena de persones amb discapacitat intel·lectual. Aquesta construcció va ser fruit del gran esforç de la junta d'aquell moment, que va aconseguir el finançament necessari per a aquesta obra, i de la permuta d'un terreny cedit per en Ramon Soler. Aquest canvi va ser, llavors, molt important per a la comunitat i va dignificar l'espai de treball de les persones acollides.

Amb els anys hem anat creixent, amb la voluntat Constant de crear una comunitat oberta, participativa. Moltes són les persones que s'han anat acostant a nosaltres: cada any acollim joves voluntaris de països europeus que fan estades a casa nostra. A més a més, l'equip d'educadors i de les persones que treballen en l'administració també han crescut, adequant-nos a les exigències de la

Generalitat. Volem millorar el servei i això passa per millorar les instal·lacions on es desenvolupa. Adaptar els espais de reunions dels nostres equips d'educadors, eliminar barreres arquitectòniques, ampliar el menjador, són part dels objectius que ens hem marcat.

Hem començat sense gaire ajuda, les administracions públiques estan en plena retallada pressupostària, però amb la seva implicació i l'ajuda de tothom esperem d'arribar a bon port i deixar un taller preparat per al futur.

En una primera fase, durant el mes d'agost, vam ampliar el menjador, i ara s'està construint un segon pis, on hi haurà els despatxos. Finalment, l'espai que fins ara ha estat destinat a l'administració, a peu pia, passare a ser espai de taller per a poder atendre les persones més dependent^ o en procés d'envelliment.

Com a vocació que tenim de servei públic, aprofitem aquest mitjà de comunicació moianès que és LA TOSCA per a fer-vos extensiva la participació i l'ús de les nostres instal·lacions per a tot allò que sigui necessari per a la població de Moia.

Els Avets

/ dissabte dia 12 de setembre a mig-
E^{na} dia va tenir Hoc al Centre Civic de
Calders, pie de gom a gom, la pre-
sentado del llibre Calders, segle XX. Crò-
niques de la vida tradicional, de Lluís Cera-
rols i Cortina. Hi van parlar Jaume Perarnau,
alcalde de Calders, Ramon Guitó, l'editor,
Jaume Puig, président de la delegado
d'Òmnium Cultural al Bages, Josep Ruaix,
prologuista del llibre i rector de Calders, i
l'autor. En la segona part de l'ade, el Cor
Artesenc, dirigit per Mn. Pere Soldevila, va
interpretar unes cançons recollides en el
llibre i, a més, tres sardanes del mestre
Valenti Miserachs. A continuado reprodu-
ï'm el parlament de Josep Ruaix.

Novament ens trobem, en aquest xiroi
poblé alhora bagenc i moianesenc, per
presentar un llibre de Lluís Cerarols i
Cortina. Aquesta vegada es tracta de
*Calders segle XX. Cròniques de la vida
tradicional*.

En primer Hoc, com diu el títol, es tracta
d'unes *cròniques*. El substantiu *crònica* és
définit, en el DIEC {*Diccionari de la llengua
catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans, 2^a
edició} i en les sèves dues primeres accep-
tons, que son les que ens interessen, de
la següent manera: «Recull de fets histo-
ries generalment circumstancials i no encai-
xat rigidament dins unitats cronològiques...
Allô que es conta sobre les persones i les
coses.» Etimològicament, el mot *crònica*

ve del grec *erónos*, que significa 'temps'. I,
en aquest sentit, el nou llibre d'en Lluís
Cerarols perllonga, amb un genere dife-
rent, el fil conductor de les seves obres
précédents —el recull narratiu *Miquelet*, el
Cargolaire i altres contes calderíns, deis
anys 2002 i 2003, i la novel·la *L'anima de
la valí*, de l'any 2008—, que al meu enten-
dre és la recuperació del temps passât.

Ell, professionalment docent de filoso-
fía, sap que el temps, aquest concepte tan
difícil de definir (com ja deia sant Agustí
en les seves *Confessions*) i alhora tan
real, és una magnitud lábil, esmunyedisa,
que l'home vol agafar, pero sense éxit,
talment com quan volem recollir aigua
amb un cistell. *Volat irreparable tempus*,
es troba escrit en algún rellotge de sol: el
temps vola irrèparablement. Dones bé,
una manera de recuperar, fins a cert punt,
el temps passât és la literatura, en qué
hom recrea aquest temps, recorda els fets
que s'hi produïren, el torna a fer présent. I
una manera molt directa de fer-ho és mit-
jançant aquest genere de la crònica, on el
paper escrit i els ulls del lector fan acostar
a l'avui les coses d'ahir o d'abans-d'ahir.

En segon lloc, també seguint el títol, es
tracta de les *cròniques de la vida tradicio-
nal*. En Lluís, nascut en un nueli rural i en
una familia pagesa, que és on s'experi-
mentava més la vida tradicional, reivindica
els valors d'aquestes formes de vida, enyo-
ra les sensacions, el llenguatge, les creen-
ees que hi van lligats i cerca d'entroncar-ho
amb les realitats que, vulgues no vulgues,
han anat imposant-se per l'evolució de la
ciencia, de la técnica, de les idees. Abans,
realment, les formes de vida passaven
d'una generació a l'altra per tradició, és a
dir, es transmetien de pares a filis com una
herencia. Aixô, ara, ha canviat: tant o més
que la familia, influeixen en les noves
generacions els mitjans de comunicado,
les modes, la societat urbana.

Dones bé, sense renunciar a aprontar-
nos deis avantatges de la modemitat, val la
pena de conéixer aquesta vida tradicional

deis médis rurals, com ens ofereix, a bastament, el llibre que presentem. S'hi parla de l'aigua i la llum, del menjar, del transport, de les feines del camp, del fet d'anar a la fàbrica, de les botigues i el comerç, de bars, balls i testes, deis oficis, de les practiques religioses, de les malalties i els seus remeis, de la màgica, de la mort i els enterraments, de la comunicació i les notícies, del teatre, el cinema i el fútbol, deis casaments, deis aprenents durant la postguerra, del temps de l'estraperlo, els maquis, els pobres i els gitans, de l'ajuntament i els seus funcionaris, de Pestiueig, deis personatges... En fi, de tot.

De tot, remarquem en tercer lloc, referit a Calders durant el segle XX. Per tant, per ais calderins d'ara, és un recull precios, perquè els refresca la memoria i els explica coses, en part conegudes, en part desconegudes. De fet, molts calderins han contribuït a fer possible aquest recull perquè, oportunament, van informar l'autor fomlnt-li el material amb què ha élaborât, traçudament, el volum. No cal dir que el protagonista del llibre és el poble de Calders, amb els seus personatges mes o menys destacats o mes o menys obscurs, amb les seves cases, edificis i institucions, amb el seu paisatge i els esdeveniments

que s'hi han produït al llarg d'una centuria prodiga en canvis.

Sortes el poble que té un cronista que li fa recuperar el temps passât. Feliç Calders que compta amb un escriptor laboriós, tenaç i de bon gust com Lluís Cerarols. Aprofitem, dones, aquest llibre que avui, gracies a la infraestructura técnica d'Abadia Editors, surt a la llum pública. Gracies, Lluís. Gracies, també, al Cor Artesenc, que ens il·lustrarà musicalment un aspecte de la vida tradicional com son les cançons populars o popularitzades. El dirigeix, precisament, una persona ben vinculada a Calders, tant per la seva naixença i residència en una vila veïna com per haver tingut cura de les parròquies calderines (perquè son dues: Sant Vicenç de Calders i Sant Pere de Viladecavalls) durant bastants anys: Mn. Pere Soldevila i Plans. Gracies a Mons. Valenti Miserachs, amie de totes les causes nobles i músic de primera categoria, que ha volgut acompanyarnos en aquest acte, on s'interpretaran peces seves (una de les quais, amb Meta d'un servidor, cosa que m'honora granment). Gracies a tots els présents, que, pel sol fet d'haver vingut, ja demostreu estima a la cultura i a la pàtria.

LA MUNTANYA DEL MARBRE S.C.P.

Taller: Carretera de Vic, núm. 74 - MOIÀ
Tel. 93 820 80 96 - Fax 93 839 91 58
Tel. mòbil 608 192 380 - 629 189 292

MARBRES - PEDRES I GRANITS
SILESTONE I COMPACSTONE

Demani'ns pressupost!

Obert: feiners i dissabtes matí

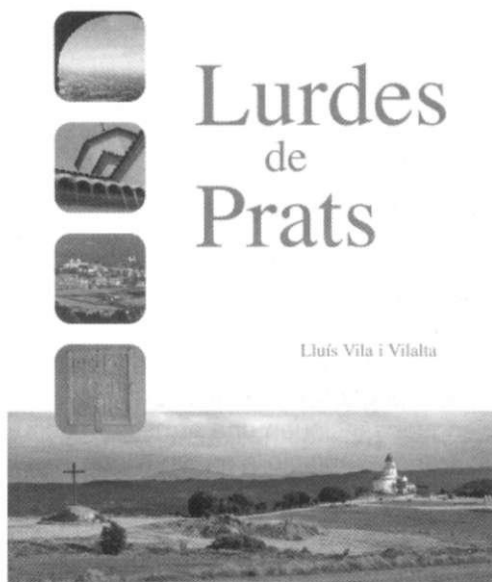
PUBLICACIONS

En aquesta secció donem compte de publicacions relacionades amb Moia o el Moianès o bé d'informació publicada sobre la nostra vila i rodalia i la seva gent. Distingim quatre apartats: llibres, fullets, revistes i diaris.

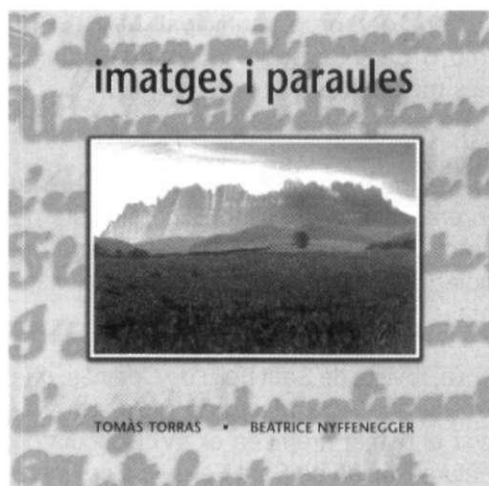
Llibres

En l'apartat de llibres, aquesta vegada hem vist:

—*Lurdes de Prats*, de Lluís Vila i Vilalta, Ed. Cal Siller - Santuari de Lurdes de Prats de Lluganes, Prats de Lluganes 2008, 120 pp.; a la p. 6 es parla del promotor d'aquest santuari, que fou Mn. Sebastia Obradors, rector de Prats (entre els anys 1859 i 1891) i fill de Moia (on nasque el 2-10-1806); morí a Prats el 8-12-1891;

—*Imatges i paraules*, de Tomás Torras i Beatrice Nyffenegger, edició dels autors, Gráficas íster, Moia 2009, 96 pp.; conjunt de dibuixos de T. Torras i de poesies de B. Nyffenegger; a la p. 34 hi surt un dibuix de Castelltercol, i a la p. 55, un de Moia.

Fulletts

Ja fa un cert temps vam veure aparèixer els següents fullets o prospectes:

— «L'Ecomuseu del Moianès. Viatge a la Catalunya preindustrial», editat pel Consorci, sense data;

— «Poes de la Franquesa (Moia)», de la serie Ecomuseu del Moianès, editat per l'Ajuntament de Moia, el Consorci, etc., sense data;

— «L'aprofitament del bosc i dels recursos vegetals. Esplugues (Castellcir)», de la serie Ecomuseu del Moianès, editat per l'Ajuntament de Castellcir, el Consorci, etc.; sense data;

— «El Molí del Blanquer (Calders)», de la serie Ecomuseu del Moianès, editat per l'Ajuntament de Calders, el Consorci, etc.; sense data;

— «Dolmen del Pía de Trullas (Monistrol de Calders)», de la serie Ecomuseu del Moianès, editat per l'Ajuntament de Monistrol de Calders, el Consorci, etc.; sense data. .

Revistes

En l'apartat de revistes, i començant per les editades a Moia o rodalia, hem vist:

—els números d'agost i de setembre d'enguany de *Guaiteu!*, full informatiu

mensual de la comunitat dels Avets, amb 3 pàgines en format digital;

—el número 34 (setembre 2009) de *El Butlletí*, del grup municipal MAP-ERC, amb 6 pàgines sobre qüestions municipals moianeses.

Passant a les revistes de fora, hem vist:

—el número 452 (any 2009) de *Mai Enrrera*, revista del Club Excursionista de Gràcia, que publica (p. 31) el poema del moianès Caries Riera titulat «La llengua»;

—el número de maig-juliol 2009 de *La Pinya*, revista de Sant Feliu de Codines, que explica que Aida Mauri, de Moià, va guanyar el primer premi en el XVI Concurs de Pintura Ràpida de Sant Feliu de Codines;

—el número 68 (III trimestre 2009) de *Llengua Nacional*, que publica els articles «Una proposta poc convincent», signat per Josep Ruaix i Vinyet, i «Sobre la construcció temporal 'un cop /una vegada + participi o oració subordinada'», signat per Caries Riera;

—el número de setembre 2009 de la revista literària *Artilletres*, de Castellar del Vallès, que, a la p. 45, publica un sonet, titulat «Mestre Ruaix», de Jordi Enjuanes-Mas;

—el número 1133 (octubre 2009) de *Cavali Fort*, que publica l'article divulgatiu «Una família molt especial», de M. Àngels Petit i Mendizàbal, a més de les habituals col·laboracions del dibuixant moianès Picanyol.

Diaris

Passant als diaris, hem trobat les següents notícies (que donem per ordre cronològic i, si no diem res, es tracta del diari manresà «Regio 7») d'interès per a Moià i rodalia i la seva gent:

—29-8-2009: «El govern de Moià reconeix un deute de 16 milions i retreu que l'oposició l'influi fins a 21. CiU considera "récupérables" les inversions de Moià-Futur per al CAP i el pàrquing subterrani».

—2-9-2009: «No vivim pas de les vendes de la botiga, sino de les que fem a

Espanya», breu entrevista a Rafael Martínez, comerciant de Moià, dins la secció «De casa».

—3-9-2009: dins les pàgines del «Tema del dia» (les morts sobtades en l'esport), una de les persones enquestades és Nuria Padrisa, atleta moianesa. «Bicicleta de muntanya: El moianès David Sánchez, desé en el mundial de másters».

—5-9-2009: «Les millores al pare municipal de Moià arriben al llac i a les glòries. L'Ajuntament inverteix 13.000 euros en les actuacions i encarrega treballs a la brigada per estalviar. L'estanyol recupera una parella de cignes».

—6-9-2009: «Un rus ex-funcionari de la Duma és el nou inquilí de la finca del "príncep àrab d'Oló". Sergei Oganessian s'ha instal·lat al castell de Rocafort, una masia senyorial que durant vint anys va ser propietat del xec saudita Saad Ben Abdulaziz».

—7-9-2009 (*El 9 Nou*): «Desconcertat, enfollit, impotent», article signat per Joan Capdevila, periodista.

—8-9-2009: «L'Estany inaugura el nou enllumenat públic, l'únic fet amb tecnologia LED». «Calders comença dijous la seva festa major amb ritme caribeny».

—9-9-2009: «Calders impulsarà abans d'acabar l'any una consulta independentista. ERC Bages es proposa que se sumin a la iniciativa els municipis on governa amb majoria absoluta». «Calders comença demà quatre dies de festa convidant vilatans i visitants. Les novetats d'enguany inclouen una arrossada popular i la presentació d'un llibre que recull testimonis de veïns».

—10-9-2009: «L'Estany reduirà fins al 80% el consum de l'enllumenat públic. El municipi és el primer de Catalunya i Espanya a emprar el tipus de llum LED en tota la seva via pública. El diputat de Medi Ambient i l'alcalde van inaugurar el nou enllumenat». La «meteoiatge» és una medusa a la platja de l'Hospitalet de l'Infant, fotografia tramesa a la redacció per Nuria Mas Corts.

— 11-9-2009: «L'entrada de nous regidors al govern de Moia redueix la despesa dels sous el 23%. El sou de l'alcalde, Josep Montras, que és de 14 pagues de 3.989 euros bruts, no s'ha modificat. Avisen una regidora de la mort del seu pare».

— 12-9-2009: «Accident: Un vehicle col·lideix amb un arbre quan circulava per un camí de Moia a Centelles». «Castellterçol organitza la tira ramadera».

— 13-9-2009: «Volem editar el dietari de l'Estevanell, un recull de fets de la guerra civil», breu entrevista a Elvira Permanyer, bibliotecària i membre del consell de redacció de *Modilium*.

— 15-9-2009: «Uns desconeguts destrossen el pedestal d'una creu de terme de Castellterçol». «Endesa amplia la xarxa de Moia per l'augment de la demanda». «La Fira Ramadera de Castellterçol aplega centenars de veïns i visitants. Des de fa dos anys es duen a terme les tasques de la matança del porc a la vista de tothom». «Mor Tomás Casajuana, un dels arqueòlegs pioners del Toll de Moia». «L'àvia de la carnisseria de Cal Ticot de Castellterçol compleix avui 100 anys». «Veuré néixer les criatures és espectacular per l'emoció dels pares», breu entrevista a Noemi Rotes, infermera-esteticista de Moia, dins la secció «De casa».

— 16-9-2009: «Una esclavissada de roques obliga a tallar la carretera entre Castellterçol i Moia. El despreniment, causat per les darreres pluges, va tenir lloc quan no circulaven vehicles per l'asfalt». «L'escultora Àngels Freixanet porta al centre de logística del Prat obres de gran format. L'artista manresana (nascuda a Moia) inaugura avui la mostra "El sentiment màgic de la vida" amb vint-i-cinc peces, en un dels espais de l'aeroport barceloní». La «meteoimatge» és una aranya, amb la seva teranyina, a Moia, foto enviada a la redacció per Agustina Martínez Paixau.

— 17-9-2009: «Reobren totalment la carretera de Castellterçol a Moia».

— 18-9-2009: «Moia sempre ha honorat el meu avi», entrevista a Maria Vilar-dell, néta del tenor Francesc Viñas.

— 19-9-2009: «La cuina sempre m'ha agradat i m'ha fet anar de bòlit», breu entrevista a Amadeu Gordo, cuiner-restaurador de l'Estany, dins la secció «De casa». La «meteoimatge» és una sortida de sol a l'Escala, fotografia tramesa a la redacció per Joan Capdevila.

— 20-9-2009: «CiU de Moia aprova unes polèmiques quotes per urbanitzar quatre carrers (Lluís Davi, Agricultura, Feliu Comadran i un sector del *ci* de la Tosca). El MAP-ERC reclama que "els veïns siguin formats sobre la complicada fórmula de càlcul" per a repartir el cost de l'obra». «La fi del món de la Fura dels Baus a Londres».

— 23-9-2009: «Fa un any, en el platet dels diners n'hi havia més que en el de les despeses», breu entrevista a Jaume Esparó i Josep M. Pujol, teixidors del ram del textíl a l'Estany, dins la secció «De casa». La «meteoimatge» és una eruga, a Moia, foto enviada a la redacció per Agustina Martínez.

— 24-9-2009 (*El Punt*): «Quim Vila: "Sol sóc un *freaky*, però! amb el grup em torno psicòpata". Diumenge vinent presentarà el seu xou a Santa Coloma de Farners».

— 25-9-2009: «La gent gran porta una motxilla plena de vivències i records», breu entrevista a Susanna Sentías, director de la residència Nature, de Castellterçol, dins la secció «De casa».

— 26-9-2009: «La Policia Local de Moia intensifica la vigilància de l'ús del cinturó». «L'alcalde Moia admet que va fer adjudicacions "sense justificar-ho degudament". L'oposició reclama que s'anul·lin els contractes a carree de la societat municipal Moia-Futur, i Montras diu que només cal fer els tràmits adients. L'Ajuntament rebrà, a través de la Diputació, 600.000 euros per a eixugar deutes inclosos en el pla de sanejament». En l'enquesta, una de les persones participants és la moianesa M. Àngels Garcia, de 54 anys. La «meteoimatge» és

un capvespre a Moià, fotografia tramesa a la redacció per Caries Illa Casanova.

—27-9-2009: «La Dolors m'ha donat una nova vida, és com si tornés a néixer», breu entrevista a Matías Carrillo i Dolors Carrera, de Castellterçol, a propòsit d'un trasplantament de ronyó, dins la secció «De casa».

—27-9-2009 (La *Vanguardia*): «Transgressor a l'avantguarda», titol de l'article dedicat a Caries Padrissa i Alex Ollé, directors escènics de La Fura dels Baus, dins el suplement titulat «100 catalans en el món cultural».

—30-9-2009: «Sis veïns son desallotjats a Manresa i a Moià a causa de dues fuites de gas».

—3-10-2009: la «meteoimatge» son unes patates collides a Casagemes (Moià), foto enviada a la redacció per Caries Illa.

—4-10-2009: «Els pastors es posen a prova a Castellterçol». «"Moià diu prou" reobre l'exposició de denuncia (aquesta vegada, al Casal)». La «meteoimatge»

és un bolet dins un plat, foto enviada a la redacció per Francese Fargas Aranda.

—6-10-2009: «Castellterçol reuneix centenars de seguidors dels gossos datura». «Entrenament interclubs a Valencia amb judokes i técnics d'Esport 7 i Judo Moia». La «meteoimatge» son unes carbasses en un camp de Pianella (Moià), fotografia tramesa a la redacció per Joan Capdevila.

—7-10-2009: la «meteoimatge» és un paràsit vegetal en un bosc de Moià, foto enviada a la redacció per Agustina Martínez.

—8-10-2009 (Ai/u;): «Societat mal educada», carta signada per Xavier Padrissa Singla, moianès resident a Terrassa.

—9-10-2009: «Fer de mestra és una teina de molta responsabilitat», breu entrevista a Sonia Grifell, directora de l'escola bressol Garrofins, de Moià, dins la secció «De casa».

—11-10-2009: «Els dansaires de Moià van ballar en les testes de la Mercè de Barcelona».

PÀGINES DE L'INSTITUT

Visita del president del Parlament

El dia 17 de setembre, gràcies a les gestions de l'equip directiu, TIES Moianès va rebre la visita del president del Parlament de Catalunya, Ernest Benach. Aquesta visita s'inclou dins el programa «El Parlament a les escoles», que consisteix a rebre la visita del president del Parlament català a les escoles i instituts que ho demanin. Nosaltres, com a centre, vam creure que era una oportunitat que no havíem de deixar passar. De fet, aquest esdeveniment ens va servir perquè a les aules es treballés el sistema dèmo­cratie, restructura del govern de Catalunya i les funcions del nostre Parlament.

El president Benach va arribar a dos quarts de dotze, acompanyat del seguici corresponent: les secretàries, un fotògraf, etc. El vam rebre (l'equip directiu) fora del centre, el vam acompanyar cap a l'interior (on li vam presentar altres professors i alguns membres de l'AMPA) i ens vam dirigir cap a la biblioteca, per tal d'iniciar una xerrada entre ell i els membres del Consejo Escolar. Per tant, en aquesta xerrada també hi havia els representants dels alumnes, que van tenir l'oportunitat de plantejar-li algunes qüestions.

Respecte a la recent Llei Catalana d'Educació (LEC), i en resposta a una

Benach (a l'esquerra)
arribant a l'institut és
acompanyat per l'alcalde de
Moia i la directora del centre

pregunta sobre el tractament de la Mengua catalana, el president va respondre que, en el seu redactat, la llei blindava la immersió lingüística i impulsava el treball de la competència lingüística en català, castellà i anglès.

Respecte a la idea d'establir una xarxa única de centres educatius que englobes centres públics i centres concertats, va dir que, malgrat que ell porta els seus fills a centres públics (i que fa ús de la sanitat pública), en molts municipis l'escola concertada complementa la xarxa pública i dona un bon servei social. També va afegir que el debat escola pública - escola concertada no era pas el debat que calia.

Parlant amb els pares de TAMPA va remarcar la importància del paper de les famílies en l'educació dels infants i dels joves. Va insistir que els pares no poden renunciar a la tasca d'educar els fills.

Els representants dels alumnes van plantejar la seva preocupació per la manca d'un adequat servei públic de transport en el poble i comarca, cosa que afecta principalment aquells alumnes que necessiten desplaçar-se per a poder accedir a estudis postobligatoris. El president els va aconsellar de fer arribar les seves propostes als diputats de la zona i es va comprometre a facilitar-los en els noms.

Aquesta conversa va acabar a un quart d'una, moment en què van encaminar-

nos cap a la sala d'actes. Ens hi esperaven professors i alumnes (tot segon de batxillerat i representants dels altres cursos). En aquest acte la directora, Teresa Miras, i la representant dels alumnes, Olga Fargas, van presentar l'il·lustre visitant al públic. L'Olga Fargas ens va relatar una breu biografia del president.

Tot seguit va prendre la paraula el president, el qual va explicar als alumnes la història del Parlament de Catalunya, des dels seus orígens a l'Edat Mitjana fins a arribar al moment actual. Així mateix, en el seu discurs va insistir en la importància que té la participació dels ciutadans en la política àmpliament entesa.

En acabar aquesta exposició, el Sr. Benach va respondre les preguntes dels alumnes de tots els cursos, que van tocar temes molt diversos: preguntes sobre la seva vida, sobre la seva carrera política, sobre l'elecció del Parlament de Catalunya, sobre com sortir de la crisi econòmica, etc. Cada grup d'alumnes va preparar una pregunta per formular en l'acte acadèmic previst durant la jornada.

Havent finalitzat aquest acte, el president es va acomiadar dels presents i va ser acompanyat per membres de l'Equip Directiu a l'exterior del centre, on van agrair la seva visita i el seu interès envers tots els actes i els temes tractats.

Joan Fontcuberta i Famadas

À V I A C E N T E N A R I A

I dia 29 de setembre va complir la rodoníssima xifra de cent anys la senyora Matilde Rubió i Canadell, nascuda a Monistrol de Calders i resident, des del seu casament, a Moia. Naturalment, ho va celebrar amb la família i també amb la gent de l'Hospital-Residència, on s'està provisionalment. Bo i felicitant-la, ens plau de reproduir, amb la seva totografia, el vers casolà que li van dedicar els seus néts.

L ' À V I A M A T I L D E F A C E N T A N Y S

Un segle ja ha passat del naixement,
un segle de vivències compartides,
que avui és com un foc d'amor ardent
que escalfa i fa felices nostres vides.

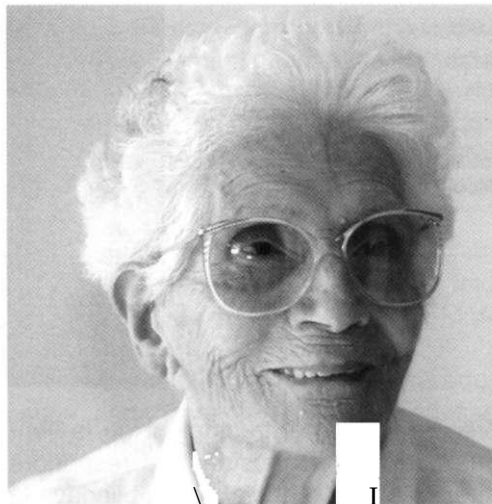
Heu sigut mare, àvia, besàvia,
l'embolcall que una casa pot tenir,
i fills, néts i besnéts us volem dir
gràcies per la vostra guia sàvia.

De joies pot haver-n'hi moltes d'altres,
però, com aquesta, mai no n'hi haurà cap.
Això és ben bé el que sentim nosaltres,
això és el que ara surt del nostre cap.

A Monistrol nasquéreu prop les brases
en el mil nou-cents nou, al passat segle,
a cai Coix, era el mot, vostre pessebre,
i foren fins a sis vostres germanes.

Polida i endrecada com ben poques,
a treballar vau 'nar a Can Clarasó;
per vós era el treball com una roca
valuosa talment el mateix or.

Vostre cunyat Pepet us féu conèixer
en Jaume de Moia (ca la Pastora),
on eren deu germans, quina penyora!,
per anar-hi una noia per merèixer.
Les noies de cai Coix vàreu venir
a la festa major que a Moia es feia,
i en Jaume, molt pillet, us va entendre:
vostre cor s'ablani com una teia.

Tanmateix el festeig dura ben poc
i sense trigar gaire us vau casar,
celebrant, això sí, un bon esmorzar
amb pa i amb botifarra de Cai Noe.

Viatge a Barcelona ben curtet,
sense gastar del ciri massa cera;
després, a treballar cap a Cai Serra,
i en Jaume, recader de cai Monsech.

A cal Sallas nasqué el primer barò,
al pis damunt del forn i la botiga;
no va faltar-hi mai un bon crostó
ni el grat escali d'una família amiga.

El destí us va fer anar a la Pineda,
una finca molt noble de Moia,
on, envoltats d'una frondosa arbreda,
us hi féreu bons tips de treballar.

Finida la tragèdia de la guerra,
alla pel mil nou-cents quaranta-dos,
el segon filli vingué, cuidant la terra,
bo i portant nova joia per tots dos.

La Pineda, bastida pels Icart,
per un temps fou llogada als Portabella,
can vi que va portar algun maldecap,
però la llar no deixava de ser bella.

Quan de nou els Icart van retornar,
ja mai més vau tenir altra fal·lera
que posar-vos de nou a treballar
sia els pares que els fills, que jovent era.

Esforcos i suors de tots els anys
bastir-vos casa propia us permeteren,
que al cap de tantes hores, tants afanys,
la joia i la il·lusió per fi us dugueren.

De la casa tothom ha disfrutat,
per mes que quan els pares treballaven
pels avis várem ser sempre cuidats
i encara recordem de quan berenávem:

el pa amb oli, amb el sucre i xocolata
quan arribàvem del coHegi amb fam
mai no faltaven a la taula grata
i sempre acompanyats d'aquell gran flam.

Arribats fins avui, us estimem,
regraciem la vostra companyia,
desitjant-vos salut, pau i alegria,
tots fermament units com ara estem.

C A M P A N A D E S

L'home, l'animai que pren pindoles

Que tots avui prenem pindoles en excés, ho sabem i ho comentem fent broma.

L'èsser humà pot ser definit tenint en compte algun dels seus aspectes. Un diu que l'home és l'animai que pensa. Un altre, l'animai que riu. A mi m'agrada la definició de l'home que, ùltimament, algú ha fet: l'home és l'animai que pren pindoles.

No m'explico que, amb la barreja de pindoles que fem, aquestes no es barallin dins l'estómac.

Dit això, passo a contar-vos el cas d'un home que prenia pindoles per a tots els seus mais i migranyes. Una dona telefona, alarmada:

— Doctor, sóc la senyora Conxita, que ahir vaig venir a acompanyar el meu marit a la consulta.

— Si, digui, digui, senyora. Què passa?

— Doncs miri, doctor: que eli s'ha pres, com cada dia, la pindola vermella, la groga, la blanca, la verda i la diurètica. Acabat, ha tingut l'ocurrència d'encendre un cigarret per distreure's, i ha explotat i m'he quedat vfdua.

— Ja m'ho temia —diu el doctor—. Nosaltres, els metges, som els primers sorpresos de veure que la gent que es pren totes les pindoles que els receptem

no se'n vagin a l'altre barri. Senyora Conxita, l'acompanyo en el sentiment.

La novella actual, poca realitat i molta ficció

Les novel·les de més nom que actualment es publiquen, contenen alguna realitat, però la ficció i la fabulació se sobreposen. El lector adolescent, o no tan adolescent, es deixa portar per la fantasia. Si voleu, la magia de Harry Potter.

En la «SetmanS d'escriptors de misteri» celebrada a Jaén, la inaugurado de la primera tertulia portava el títol de «La tarde de los muertos vivientes». Les esglésies han perdut el monopoli de la interpretado del món del més enllà.

La popular escriptora valenciana Laura Gallego ens ha atemorit amb la seva novel·la titulada *Alas negras*. La novel·lista Casandra Clare ens ha angoixat amb la seva novel·la *Cazadores de sombras*. Els adolescents, i els no tan adolescents, están desorientats.

Avui no existeixen certes. La mort és un pas cap a una nova vida ben distinta de la que ens han contat fins ara. Avui mana la literatura de ficció, amb la presumpció de ser medieval.

Mn. Pere CAMPAS BONAY

I diumenge dia 30 d'agost es va donar el tret de sortida de la festa major amb la XXVI Caminada Popular. Unes cent seixanta persones van fer un recorregut d'uns dinou quilòmetres des de l'Estany fins al Moli del Perer. Alla esmorzaren i tornaren per les Fontetes del Perer i del Soler, el Sait del Ca, Cal Rei, Ca l'Alberg, novament al poble, on els esperaven refrescos, xampany i l'obsequi d'una carxofera i una col per plantar.

El dissabte dia 5 de setembre a la tarda hi va haver un taller de sardanes. A les vuit del vespre, concert de música tradicional catalana a carree de La Criatura Verda, acte organitzat per Stagnum.

L'endemà, diumenge dia 6, es va fer la Festa de la Gent Gran, començant amb una traba de gegants de Santa Maria d'Oló i de l'Estany, prosseguint amb una missa a les dotze i després dinar de germanor al passeig del Prat. Un total de tres-cents persones feren l'àpat molt amé i festiu, que acabà al local del cine amb un concert de la cantant Karina.

El dilluns dia 7 la quitxalla s'ho va passar d'aliò més bé amb diversos jocs a la plaça.

El dimarts dia 8, festa de la Nativitat de la Mare de Déu, es va oficiar una missa a la parroquia. En sortint, a la plaça del Monestir, es féu el pregò de festa major, a carree de Joan Valldaura i Pujol, paer (és a dir, alcalde) de Cervera i nat a l'Estany. Tot seguit, sardanes i bailada de gegants. A la tarda, curses de bicicletes i passejada per als més petits amb ponis del Serrât de Moia. A les nou del vespre, inauguració del nou enllumenat public, amb llums de baix consum i que no causen contaminació lumínica. A la nit, ball de gala.

El dimecres dia 9, a la biblioteca, es va obrir una mostra de dibuix infantil. A dos

quarts de cine de la tarda, cantada d'havaneres pel grup de l'Espià de Moia, als jardins de la Residència Pressegué. Després, jocs per a totes les edats, a la pista.

El dijous dia 10 es va fer el lliurament dels premis del concurs de dibuix infantil, acompanyat d'un berenar i ball de confeti per a la mainada. A les deu del vespre, correfoc amb els Diables de Rubí: l'ambient s'omplí d'espurnes, fum i tocs de tabal. Després, «Disc mòbil» amb el DJ Serra.

El divendres dia 11 de setembre, Diada Nacional de Catalunya, es va fer un campionat de botifarra, parxís i dòmino. A les cinc de la tarda, al camp del Collsuspina, partit de futbol entre l'Estany i Sant Feliu Sasserra, amb un resultat de 4 a 1 a favor dels estanyencs. A les vuit del vespre, concert. A la nit, ball de confeti i Dj Pere amb la millor música dels anys vuitanta i noranta.

El dissabte dia 12, al matí, es van fer simultànies d'esçacs, a la plaça, i a les cinc de la tarda, jocs de cucanya. A les set, «L'Estany d'ahir», reportatge de fotografies antigues del poble i documentació sobre el tèxtil, les botigues, el treball de les dones, etc., elaborat per Isabel Fonoll. A dos quarts d'onze del vespre, concert de Gerard Quintana.

El diumenge dia 13, al matí, hi hagué un campionat de botxes. A la tarda, «play back» a benefici de la festa dels avis, i cloenda de la festa major amb coca, llonganissa i xampany.

Acabant aquesta crònica, hem d'anotar dos enterraments: dia 11 de setembre, Enric Costa i Sabatés, de setanta-cinc anys; dia 30 de setembre, Conxita Planes i Pujol, de vuitanta-dos anys. Al cel sien.

Maria Estany ESPARÓ

COMIAT FAMILIAR A

ANTONI MAS I BRUCH

I'avi Ton se n'ha anat de la mateixa manera que va viure: sense fer «soroll, plenament, dignament. Ha estat un home de poques paraules, sempre encertades i mesurades. Dòcil, d'emocions contingudes però clarament presents.

Al llarg de la seva vida ha demostrat ser valent, emprenedor i tracut. Des de jovenet es va haver de separar de gran part de la família, que van emigrar a França en la postguerra. Va començar a treballar a la fàbrica textil, on demostré les seves habilitats i el seu enginy: ho arreglava tot, i cap màquina no es resistia a la seva paciència i minuciositat.

Precisament alla va conèixer la Rosalia. Es van casar, van tenir la Maria Dolors... feien una parella d'aliò més contrastada: la intensitat de l'una compensada per la serenitat de l'altre, el nervi de l'àvia amb la calma de l'avi.

Va haver de treure's sobresous, perquè els temps eren difícils, amb incubadores d'ous, amb treball de pagès a temporades. Tot i això, no deixava mai d'enriquir el seu món interior, les seves aficions: el dibuix, l'apicultura, la caga, la lectura. Absorbia tant dels llibres que sabia una mica de tot.

En jubilar-se va tenir un hort, i fins al dia d'avui eli i hort han estat inseparables. I precisament alla l'ha sorprès la mort, en un moment en què el pas dels anys només havia alentit el seu ritme, però no pas la intensitat del seu esperit

jove. Cada dia amb el seu Panda vermell i de bon matí feia via a l'hort, i plantava i conreava per a una tripulació sencera!

I a casa continuava adoctrinant-se amb tota mena de llibres d'horticultura, història i alguna lectura de moda, com *El codi da Vinci*. Li agradaven els àpats de família, on, és clar, explicava batalletes (com tots els avis!). Se sentia estimat.

En fi, ens pensàvem que hi havia aviat per a anys, però no ha estat així. L'imprevist de la seva mort ens ha desarmat, però ens queda un dol consol en pensar que el recordem sa i fort. Estem segurs que és la mort que eli hauria desitjat: tranquil, a l'hort, assegut sota un pi després de collir raïm.

T'enviem un petó de comiat de part de la família.

NOTICIARI

LLEURE I CULTURA

Els dies 18, 19 i 20 de setembre es va fer al Casal l'exposició col·lectiva del Cercle Artístic del Moianès.

El diumenge dia 20 del mateix mes es féu una excursió a Ulldeter, organitzada pel Patronat de l'Arbre Fruiter.

L'endemà, dilluns dia 21, a les set del vespre, es va inaugurar a l'IES Moianès l'exposició itinerant «I tu, de què vas?», organitzada per la Diputació de Barcelona i destinada a la prevenció de les drogodependències. Al mateix temps es va presentar el «Pla de drogodependències del Moianès».

Els dies 25, 26 i 27, amb motiu de les Jornades Europees del Patrimoni, el Museu de Moia va fer unes jornades de portes obertes. També es van fer, a les Coves del Toll, tallers i activitats de demostracions de com vivia l'home en la prehistòria.

Per al dissabte dia 26 de setembre el GEMi programà una ascensió a la Dent d'Orlú (Arièja), coordinada per Jordi Fonts. El mateix dia, a les nou del vespre tingué Hoc a l'auditori de Sant Josep un concert, organitzat per Joventuts Musicals, amb Laia Bobi, flauta, i Cosmin Boeru, piano.

L'endemà, diumenge dia 27, es va celebrar la XVIII Festa Bastonera de Moia, amb colles de Sabadell, Terrassa i Prats de Lluçanès, més l'amfitriona local. Es féu una cercavila que, sortint del parc municipal, recorregué el carrer de Sant Josep, la plaça del Colom, els carrers del Comerç i del Palau, la plaça de l'Hospital, la plaça de Sant Sebastià i el carrer de Sant Sebastià.

El divendres dia 2 d'octubre a dos quarts d'onze del vespre va tenir Hoc a l'auditori de Sant Josep un concert de jazz, amb Tom Johnson Shark.

Els dies 3 (dissabte) i 4 (diumenge) del mateix mes es van disputar la Circuit Verd de Moia (per a motocicletes) les XXXIII 24 Hores de Moia, amb la participació de vint equips. Va resultar vencedor l'equip Suzuki Català, amb els pilots Brugués, Maroto, Vives i Baró.

HOSPITAL-RESIDÈNCIA

Amb data 13 d'agost el Patronat de l'Hospital-Residència de la Vila de Moia va enviar una circular convocant assemblea general extraordinària per al 17 d'octubre i obrint un període de presentació de candidats per a renovar parcialment la junta.

Per celebrar la Diada de l'Onze de Setembre els residents de l'Hospital-Residència de la Vila de Moia van poder degustar un dinar extraordinari.

El dia 27 de setembre l'Hospital-Residència va rebre la visita dels bastoners, que feien la trobada anual.

El dia 29 del mateix mes va complir cent anys la Sra. Matilde Rubió i Canadell, resident provisional a la casa. Aquest aversari es va celebrar a la sala d'estar, on l'homenatjada va rebre molts rams de flors: de la mateixa residència, de l'Ajuntament, de la família, dels besnèts i de TV3, que hi va ser present filmant un reportatge.

NOCES D'OR

El dia 10 de setembre complien cinquanta anys després els esposos Josep Maria Fontcuberta i Armadans (molt vinculat a la nostra revista) i Montserrat Giné i Guasch. Van celebrar-ho el dia 17 del mateix mes al santuari de la Mare de Déu de Montserrat. L'enhorabona!

NOTA SUPPLICADA

La família Burdó-Vallès, amb motiu de la defunció de Valenti Burdó i Oller el dia 9 de setembre, agraeix tota l'ajuda dels veïns, dels serveis sanitaris i de la Policia Local. Agraeix també de tot cor les mostres d'estimació i condol rebudes, així com els rams de flors de la Colla Sardanista, de TAMPA de l'Escola de Música, de TAMPA de l'Escola Josep Orriols i Roca, de l'Ajuntament de Moia i de la Guadalupe i en Joan. Agraeix, encara, al P. Maria Baques, escolapi, la seva especial participació en el comiat religiós.

MISCEL·LÀNIA

El Consorci del Moianés va difondre un fullet, amb el títol «Forma't al Moianés», anunciant una nodrida serie de tallers, cursos i conferències durant els mesos de setembre-desembre.

L'Ateneu ha organitzat cursos de trapezi fix i teles aèries.

L'Agrupament Escola ha convocat les inscripcions per al nou curs.

La Creu Roja ha proposat un curs de socorrisme i un altre d'assistència

Els Pessebristes de Moià han invitat a un curset de pessebrisme.

Carme Sala (tel. 93 830 01 55) ofereix classes de ioga. També n'ofereixen Ó. Valls i N. Devesa (tel. 93 820 85 33).

L'Escola Forma ofereix classes de dibuix, pintura, art, etc. Tel. 93 820 91 59.

La companyia teatral infantil i juvenil «Floquets» convida a participar en el seu nou projecte. Tel. 93 830 06 03.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Jin Vives i Burdo, fill de Roger i de Marta, dia 5 de marg del 2007 (notificado teta el 28-9-2009).

Érik Bubé i Valldeoriola, fill de Joan Maria i de Judit, dia 14 d'agost, a Vic.

Brus Jeremmy Rojas Anchundia, fill de Jhordy Moisés i de Yomayra Yazmin, dia 19 d'agost.

Daniela Hernández i Gallego, filia de Fernando i de Silvia, dia 7 de setembre.

Maria Miquela Romeu i Tejera, filia de Climent Romeu i d'Ekaterina Zhukovskaya, dia 11 de setembre.

Roe Pié i Cebrián, fill de Sergi i de Sandra, dia 13 de setembre.

Irene Sola i Blancafort, filia de Caries i de Miriam, dia 18 de setembre.

Éric Antúnez i Forcada, fill de Pere i de Sara, dia 1 d'octubre.

L'enhorabona ais venturosos pares.

Casament

Antonio Expósito i Vila (natural de Castelletcol i veí de Moià) amb Mónica Auguets i Hervilla (natural de Navas i veí de Moià), dia 8 d'agost.

Joan Estevadeordal i Flotats (natural i veí de Moià) amb Conxita Carrera i Valldeoriola (natural i veí de Moia), dia 25 de setembre.

Joan Castillo i Pascual (natural i veí de Moia) amb Sonia Canchales i Moral (natural i veí de Moia), dia 26 de setembre.

Felicitem els nuvis.

Defuncions

Valenti Burdo i Oller, de setanta-set anys, dia 9 de setembre.

Manel Rojas i Olea, de setanta-tres anys, dia 13 de setembre.

Oleguer Godó i Ambrós, de vuitanta-un anys, dia 14 de setembre, a Barcelona.

Roser Garda i Llobet, de seixanta-cinc anys, dia 15 de setembre.

Antoni Mas i Bruch, de vuitanta-quatre anys, vidu de Rosalia Viñas, dia 24 de setembre.

Lluís Armadans i Marta, de vuitanta-quatre anys, dia 24 de setembre, a Barcelona.

Carme Coma i Datsira, de noranta anys, vidua d'Antonio Torras, dia 1 d'octubre.

Al cel sien. Donem el condol ais seus familiars.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Els qui vulguin donar-nos articles, notícies o altre material per al pròxim número han de fer-nos-ho arribar abans del dia 20 de novembre, en què tancarem l'edició. Demanem que hom ens informi d'esdeveniments com naixements, casaments, defuncions esdevingudes fora de Moià, finals de carrera, testes familiars, activitats d'entitats, etc. Agraïrem també que els encarregats de repartir programes per les botigues i cartelleres ens en deixin un exemplar a la nostra bústia de Can Carner (on també hom pot dipositar la correspondència adreçada a LA TOSCA). Gràcies.

Així mateix, valdria la pena que els subscriptors ens informessin dels canvis de domicili o de titularitat de la subscripció, a ti d'evitar extraviaments dels exemplars que enviem per correu.

Encara no tens el **carnet** de la biblioteca?

Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona

192 biblioteques a 125 municipis i 9 bibliobusos a 100 municipis

Podràs consultar i emportar-te en préstec tota mena de documents, fer ús de bases de dades,
accedir gratuïtament a Internet, utilitzar les zones wi-fi, apuntar-te a activitats i obtenir descomptes en entrades a museus,
teatres i cinemes i en la compra de llibres i discos.

Més informació:

www.diba.cat/biblioteques

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura

Xarxa de Biblioteques Municipals

Per a dents
més blanques

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.